

ZAKON

O ŽIVOTNOJ SREDINI

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se principi zaštite životne sredine i održivog razvoja, subjekti, instrumenti i mjere zaštite životne sredine, pristup informacijama, učešće javnosti, pristup pravosuđu u pitanjima životne sredine, finansiranje i druga pitanja od značaja za životnu sredinu.

Zaštitom životne sredine obezbjeđuje se ostvarivanje prava čovjeka na život i razvoj u zdravoj životnoj sredini i uravnotežen odnos privrednog razvoja i životne sredine.

Integralni sistem zaštite životne sredine

Član 2

Integralnim sistemom zaštite životne sredine obezbjeđuje se cjelovito očuvanje kvaliteta životne sredine, očuvanje biološke i predione raznovrsnosti, racionalno korišćenje prirodnih dobara i energije na najpovoljniji način za životnu sredinu, kao osnovni uslov zdravog i održivog razvoja.

Integralni sistem zaštite životne sredine čine mjere, uslovi i instrumenti za:

- održivo upravljanje, očuvanje prirodne ravnoteže, cjelovitosti, raznovrsnosti i kvaliteta prirodnih vrijednosti i uslova za opstanak svih živih bića, i
- sprječavanje, kontrolu, smanjivanje i sanaciju svih oblika zagađivanja životne sredine.

Integralno upravljanje životnom sredinom sprovodi se na način da se obezbijedi održivi razvoj u skladu sa ovim zakonom i posebnim propisima.

Ciljevi zaštite životne sredine

Član 3

Zaštita životne sredine sprovodi se radi:

- 1) zaštite života i zdravlja ljudi;
- 2) zaštite biljnog i životinjskog svijeta, biološke i predione raznovrsnosti, kao i očuvanja ekološke stabilnosti;
- 3) zaštite i poboljšanja kvaliteta pojedinih segmenata životne sredine;
- 4) zaštite ozonskog omotača i ublažavanje klimatskih promjena;
- 5) zaštite i obnavljanja kulturnih i estetskih vrijednosti pejzaža;
- 6) sprječavanja i smanjenja zagađenja životne sredine;
- 7) održivog korišćenja prirodnih resursa;
- 8) racionalnog korišćenja energije i podsticanja upotrebe obnovljivih izvora energije;
- 9) uklanjanja posljedica zagađenja životne sredine;
- 10) poboljšanja narušene prirodne ravnoteže i ponovno uspostavljanje njenih regenerativnih sposobnosti;
- 11) ostvarenja održive proizvodnje i potrošnje;

- 12) smanjenja korišćenja i supstitucije hemikalija koje sa svojim opasnim i štetnim karakteristikama mogu ugroziti životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- 13) održivog korišćenja prirodnih dobara, bez većeg oštećenja i ugrožavanja životne sredine;
- 14) unaprjeđenja stanja životne sredine i obezbjeđivanje zdrave životne sredine.

Ciljevi iz stava 1 ovog člana postižu se primjenom principa zaštite životne sredine i instrumenata i mjera zaštite životne sredine propisanih ovim zakonom i posebnim propisima.

Principi zaštite životne sredine

Član 4

Principi zaštite životne sredine su:

1) Princip održivog razvoja

Prilikom usvajanja i donošenja strategija, planova, programa i propisa, Skupština Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština), Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) i jedinice lokalne samouprave, u okviru svojih nadležnosti, moraju podsticati održivi razvoj.

U svrhu ostvarivanja održivog razvoja zahtjevi zaštite životne sredine uspostavljeni ovim zakonom i posebnim propisima moraju biti uključeni u pripreme i sprovođenje utvrđenih politika i aktivnosti na svim područjima privrednog i socijalnog razvoja.

2) Princip integralnog pristupa zaštiti životne sredine

Integralnim pristupom zaštiti životne sredine sprječava se, odnosno smanjuje rizik za životnu sredinu u cjelini, na najmanju moguću mjeru.

Zahtjevi za visokim stepenom zaštite životne sredine i poboljšanjem kvaliteta životne sredine moraju biti sastavni dio svih polazišta kojima je cilj uravnoteženi ekonomski razvoj, a osiguravaju se u skladu sa principom održivog razvoja.

3) Princip očuvanja prirodnih resursa

Prirodni resursi koriste se pod uslovima i na način kojima se obezbjeđuje očuvanje vrijednosti geodiverziteta, biodiverziteta, zaštićenih prirodnih dobara i predjela.

Obnovljivi prirodni resursi koriste se pod uslovima koji obezbjeđuju njihovu trajnu i efikasnu obnovu i stalno unapređivanje kvaliteta.

Neobnovljivi prirodni resursi koriste se pod uslovima koji obezbjeđuju njihovo dugoročno ekonomično i razumno korišćenje, uključujući ograničavanje korišćenja strateških ili rijetkih prirodnih resursa i supstituciju drugim raspoloživim resursima, kompozitnim ili vještačkim materijalima.

4) Princip saradnje

Održivi razvoj postiže se saradnjom i zajedničkim djelovanjem Skupštine, Vlade i jedinica lokalne samouprave, kao i svih drugih učesnika u cilju zaštite životne sredine, u okviru svoje nadležnosti i odgovornosti.

Država obezbjeđuje saradnju i solidarnost u rješavanju globalnih i međudržavnih pitanja zaštite životne sredine, posebno kroz međunarodne ugovore, saradnjom sa drugim državama i sklapanjem odgovarajućih sporazuma, kao i obavještavanjem drugih država o prekograničnim uticajima na životnu sredinu, o ekološkim udesima, kao i međunarodnom razmjenom informacija o životnoj sredini.

Vlada i jedinice lokalne samouprave, u okviru svog djelokruga, solidarno i zajednički, učestvuju u sprovođenju zaštite životne sredine iz svoje nadležnosti, kako bi obezbjedile sprovođenje efikasnih mjera zaštite životne sredine na svom području.

5) Princip zagađivač plaća

Pravno i fizičko lice koje je pričinilo štetu u životnoj sredini ili neposrednu opasnost od štete, dužno je da nadoknadi štetu sprovođenjem preventivnih mjera i mjera remedijacije o svom trošku;

6) Princip korisnik plaća

Svako ko koristi prirodne resurse mora finansijski da nadoknadi njihovo korišćenje i rekultivaciju prostora u skladu sa zakonom.

7) Obavezno osiguranje

Pravno i fizičko lice koje obavlja djelatnosti odnosno aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu, dužno je da se osigura od odgovornosti za štetu u životnoj sredini.

8) Princip prevencije

Svaka aktivnost mora biti planirana i sprovedena na način da: prouzrokuje najmanju moguću promjenu u životnoj sredini, odnosno da predstavlja najmanji mogući rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi; smanji opterećenje prostora i potrošnje sirovina i energije u izgradnji, kao i u proizvodnji, distribuciji i upotrebi; uključi mogućnost reciklaže; spriječi ili ograniči uticaj na životnu sredinu na samom izvoru zagađenja.

9) Princip predostrožnosti

Kada nije sigurno kakve posljedice može prouzrokovati eventualni zahvat moraju se sprovesti sve raspoložive procedure za ocjenu očekivanih uticaja i preventivne mjere kako bi se izbjegle negativne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Kada prijeti opasnost od stvarne i nepopravljive štete za zdravlje ljudi i životnu sredinu, ne smije se odlagati preduzimanje neophodnih mjera zaštite, pa ni u slučaju kada ta opasnost nije u cjelini naučno dokazana.

Odustaće se, odnosno neće se obavljati djelatnost i/ili obaviti zahvat, koji ima naučno dokazanu ili pretpostavljenu vjerovatnoću štetnog i trajno štetnog uticaja na životnu sredinu.

10) Princip supsidijarne odgovornosti

Država otklanja posljedice zagađivanja životne sredine i smanjenja štete u slučajevima kada je zagađivač nepoznat, kao i kada šteta potiče usljed zagađivanja životne sredine iz izvora van teritorije države.

11) Princip primjene podsticajnih mjera

Državni organi i organi lokalne samouprave, u skladu sa svojim nadležnostima, podstiču djelatnosti u vezi sa zaštitom životne sredine koje sprječavaju ili smanjuju zagađenje životne sredine, kao i zahvate u životnoj sredini koji smanjuju upotrebu materija, sirovina i energije, manje zagađuju životnu sredinu ili ga iskorištavaju u dozvoljenim granicama.

12) Princip pristupa informacijama i učešća javnosti

Svako ima pravo da bude obaviješten o stanju životne sredine i da učestvuje u procesu donošenja odluka čije bi sprovođenje moglo da utiče na životnu sredinu.

Podaci o stanju životne sredine su javni.

13) Princip zaštite prava na zdravu životnu sredinu i pristupa pravosuđu

Građanin ili grupe građana, njihova udruženja, profesionalne ili druge organizacije, pravo na zdravu životnu sredinu ostvaruju pred nadležnim organom, odnosno sudom, u skladu sa zakonom.

Posebni zakoni

Član 5

Zaštita životne sredine i održivi razvoj uređuju se ovim zakonom i posebnim zakonima kojima se uređuju pojedini segmenti životne sredine i to:

- 1) procjena uticaja planova, programa i projekata na životnu sredinu;
- 2) sprječavanje štete u životnoj sredini;
- 3) integrisano sprječavanje i kontrola zagađivanja;
- 4) zaštita prirode;
- 5) zaštita vazduha, voda, mora, zemljišta, šuma, geoloških resursa;
- 6) upravljanje hemikalijama;
- 7) upravljanje otpadom;
- 8) zaštita od negativnog uticaja klimatskih promjena;
- 9) jonizujuća i nejonizujuća zračenja;
- 10) zaštita od buke i dr.

Značenje izraza

Član 6

Izrazi koji se koriste u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1) **životna sredina** je prostor, odnosno prirodno okruženje: vazduh, zemljište, voda i more, biljni i životinjski svijet; pojave i djelovanja: klima, jonizujuća i nejonizujuća zračenja, buka i vibracije, kao i okruženje koje je stvorio čovjek: gradovi i druga naselja, kulturno-istorijska baština, infrastrukturni, industrijski i drugi objekti;
- 2) **zaštita životne sredine** je skup aktivnosti, mjera, uslova i instrumenata kojima se prati, sprječava, ublažava i ograničava zagađivanje životne sredine, čuva i održava prirodna ravnoteža, održivo koriste i unaprjeđuju prirodne i radom stvorene vrijednosti;
- 3) **kvalitet životne sredine** je stanje životne sredine, odnosno segmenata životne sredine, koje je posledica djelovanja prirodnih pojava, odnosno ljudskog djelovanja, a koje se iskazuje fizičkim, hemijskim, biološkim, estetskim i drugim indikatorima;
- 4) **standard kvaliteta životne sredine** je propisani kvalitet, odnosno skup zahtjeva, koji životna sredina ili pojedini segmenti životne sredine, moraju ispuniti u određenom roku;
- 5) **integralno upravljanje životnom sredinom** je skup povezanih i usklađenih odluka i mjera kojima se ostvaruje jedinstvena zaštita životne sredine, izbjegavaju i smanjuju rizici po životnu sredinu, kao i poboljšava i ostvaruje efikasna zaštita životne sredine;
- 6) **održivi razvoj** je ekonomski i socijalni razvoj društva koji u zadovoljavanju potreba današnjih generacija uvažava iste mogućnosti zadovoljavanja potreba budućih generacija i omogućuje dugoročno očuvanje kvaliteta životne sredine, biološke raznovrsnosti i pejzaža;
- 7) **održivo upravljanje** je korišćenje prirodnih resursa na način da se ne smanjuje kvalitet i kvantitet ukupnih vrijednosti, da se održava i unaprjeđuje njihov potencijal;
- 8) **prirodni resursi** su djelovi žive ili nežive prirode koje čovjek koristi ili može koristiti radi zadovoljavanja svojih potreba;
- 9) **prirodno dobro** je očuvani dio prirode, koji ima trajni ekološki, naučni, kulturni, obrazovni, zdravstveno-rekreativni, turistički i drugi značaj;
- 10) **zaštićeno prirodno dobro** je prirodno dobro koje zbog svojih posebnih vrijednosti i odlika (biodiverziteta, geodiverziteta, predjela, pejzaža i dr.) i kao dobro od opšteg interesa uživa posebnu zaštitu;
- 11) **javno prirodno dobro** je uređeni ili neuređeni dio prirodnog bogatstva, odnosno vazduha, vodnih dobara, priobalja, podzemnih dobara, šumskih dobara, predjela ili prostora, dostupan svima u skladu sa propisima;
- 12) **ekosistem** je dinamična zajednica živog svijeta (biocenoze) i staništa (biotopa) koji međusobno djeluju u određenom prostoru;
- 13) **biodiverzitet (biološka raznovrsnost)** je raznovrsnost živih organizama svih ekosistema, kao i raznovrsnost u okviru vrste, između vrsta i njihovih životnih zajednica;

- 14) **nacionalna lista indikatora** je popis indikatora kojima se propisuje vremenska dinamika prikupljanja podataka, format, izvor i način toka podataka;
- 15) **zagađivanje životne sredine** je unošenje zagađujućih materija ili energije u životnu sredinu, izazvano ljudskom djelatnošću ili prirodnim procesima koje ima ili može imati štetne posljedice na kvalitet životne sredine i zdravlje ljudi;
- 16) **zagađivač** je svako pravno lice ili preduzetnik koje posrednim ili neposrednim djelovanjem ili propuštanjem djelovanja uzrokuje ili može uzrokovati zagađenje životne sredine i/ili koje je upisano u katastar zagađivača;
- 17) **zagađujuće materije** su sve prirodne i vještačke materije, kao i pojave i djelovanja koje remete prirodni sastav, osobine ili integritet životne sredine u cjelini;
- 18) **dugotrajne organske zagađujuće supstance (POPs)** su organske supstance koje:
 - poseduju toksična svojstva;
 - se teško razlažu;
 - su bioakumulativne;
 - se prenose kroz atmosferu i talože na velikim udaljenostima; i
 - verovatno uzrokuju značajne negativne efekte na ljudsko zdravlje i životnu sredinu kako u blizini tako i daleko od izvora svog nastanka;
- 19) **katastar zagađivača** je registar svih vrsta zagađivača životne sredine sa podacima o njihovoj lokaciji, proizvodnim procesima, zagađujućim materijama koje se koriste kao sirovina ili nastaju kao poluproizvod, proizvod ili nusproizvod, dinamika ispuštanja zagađujućih materija, mjestima ispusta i načinu i postupku njihovog uklanjanja;
- 20) **kapacitet životne sredine** je sposobnost životne sredine ili nekog njenog dijela da prihvati određenu količinu zagađujućih materija po jedinici vremena i da je pretvori u bezopasan oblik ili nepovratno odloži, a da od toga ne nastupi nepovratna šteta (zagađenje);
- 21) **otpad** je svaka materija ili predmet koji je imalac odbacio, namjerava da odbaci ili je dužan da odbaci;
- 22) **hemikalija** je supstanca ili smješa;
- 23) **smješa** je mješavina ili rastvor dvije ili više hemijskih supstanci;
- 24) **supstanca** je hemijski element ili jedinjenje u prirodnom stanju ili dobijena u proizvodnom procesu, uključujući i dodatke (aditive) koji su neophodni za održavanje njegove stabilnosti, odnosno nusprodukti (nečistoća) koji su rezultat procesa dobijanja hemikalije, osim rastvarača koji se mogu izdvojiti bez uticaja na stabilnost supstance i promjene njenog sastava;
- 25) **opterećenja** su emisije štetnih materija, fizički i biološki činioci (energija, buka, toplota, svjetlost i dr.), kao i djelatnosti koje ugrožavaju ili bi mogle ugroziti segmente životne sredine;
- 26) **opterećivanje životne sredine** je svaki zahvat ili posljedica uticaja zahvata na životnu sredinu ili uticaj određene aktivnosti na životnu sredinu, koja sama ili povezana s drugim aktivnostima može izazvati ili je mogla izazvati zagađivanje životne sredine, smanjenje kvaliteta životne sredine, štetu životnoj sredini, rizik po životnu sredinu ili korišćenje životne sredine;
- 27) **monitoring** je sistematsko i redovno osmatranje, mjerenje i procjenjivanje parametara životne sredine (voda, vazduh, zemljište, biodiverzitet i sl.) i promjena kvaliteta i kvantiteta životne sredine, emisije zagađujućih materija i korišćenja prirodnih resursa;
- 28) **emisija** je ispuštanje zagađujućih materija i/ili energije u životnu sredinu i njene segmente;
- 29) **domino efekat** je niz povezanih efekata koji zbog međusobnog razmještaja i blizine postrojenja, odnosno dijelova postrojenja ili grupe postrojenja i količina opasnih materija prisutnih u tim postrojenjima povećavaju mogućnosti zbivanja udesa ili pogoršavaju posljedice nastalog udesa;
- 30) **imisija** je koncentracija zagađujućih materija i/ili nivoa energije u životnoj sredini, kojom se ocjenjuje kvalitet životne sredine;
- 31) **zahvat** je svaki rad ili aktivnost koja može dovesti do privremene ili trajne degradacije životne sredine, a koji se odnose na korišćenje prostora, izgradnju ili rekonstrukciju objekata, uvođenje i promjenu tehnologija, eksploataciju prirodnih resursa i izvođenje drugih radova;

- 32) **rizik** je određeni nivo vjerovatnoće da neka aktivnost, direktno ili indirektno, u određenom vremenskom periodu ili u određenim okolnostima izazove opasnost po život i zdravlje ljudi i životnu sredinu;
- 33) **udes** je nepredviđeni i nekontrolisani događaj u životnoj sredini ili značajnija emisija jedne ili više opasnih materija, odnosno njihovih jedinjenja u životnoj sredini;
- 34) **opasna materija** je materija, supstanca ili smješa koja je u postrojenju prisutna kao sirovina, proizvod, nusproizvod ili poluproizvod, uključujući i one materije za koje se može pretpostaviti da mogu nastati u slučaju udesa;
- 35) **šteta u životnoj sredini** je šteta prouzročena:
- zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva (u daljem tekstu: zaštićene vrste) i prirodnim staništima, koja ima značajan negativan uticaj na dostizanje ili održavanje povoljnog statusa zaštićenih vrsta i prirodnih staništa;
 - vodama, koja ima značajan negativan uticaj na ekološki, hemijski i kvantitativni status i/ili ekološki potencijal voda, uključujući i ekološki status morske vode utvrđen zakonom kojim su uređene vode;
 - zemljištu, posrednim ili neposrednim unošenjem u, na ili ispod zemljišta, supstanci, smješa, organizama ili mikroorganizama koji prouzrokuju štetu koja predstavlja značajnu opasnost po zdravlje ljudi;
- 36) **degradacija životne sredine** je proces narušavanja kvaliteta životne sredine koji nastaje prirodnom ili ljudskom aktivnošću ili je posledica nepreduzimanja mjera radi otklanjanja uzroka narušavanja kvaliteta ili štete po životnu sredinu, prirodne ili radom stvorene vrijednosti;
- 37) **informacija o životnoj sredini** je svaka informacija u pisanom, vizuelnom, audio, elektronskom ili bilokom drugom dostupnom obliku koja se odnosi na životnu sredinu;
- 38) **javnost** je jedno ili više fizičkih ili pravnih lica, njihova udruženja, asocijacije, organizacije ili grupe;
- 39) **ekološka mreža** je skup međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekoloških lokaliteta, uključujući i lokalitete Evropske Unije NATURA 2000, određene biogeografske raspoređenosti kojom doprinosi očuvanju biodiverziteta i prirodne ravnoteže .
- 40) **granična vrijednost** je nivo vrijednosti utvrđen na osnovu naučnih saznanja sa ciljem da se izbjegniju, spriječe ili umanje štetni uticaji na ljudsko zdravlje i/ili životnu sredinu u cjelini, koji treba postići u određenom roku i koji se, nakon što je postignut, ne smije prekoračiti;
- 41) **integralno upravljanje priobalnim područjem** znači dinamičan proces održivog upravljanja i korišćenja priobalnih područja, uzimajući istovremeno u obzir osjetljivost priobalnih ekosistema i pejzaža, raznovrsnost aktivnosti i upotreba, njihovo međusobno djelovanje, pomorsku orijentaciju pojedinih aktivnosti i korišćenja i njihov uticaj na morske i kopnene oblasti;
- 42) **predio** znači određeno područje, viđeno ljudskim okom, čije su karakteristike rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i/ili ljudskih faktora
- 43) **najbolje dostupne tehnike (BAT)** su najdjelotvornije i najmodernije faze u razvoju aktivnosti i načinu njihovog obavljanja, koje omogućavaju pogodniju primjenu određenih tehnika za zadovoljavanje graničnih vrijednosti emisija, propisanih u cilju sprječavanja ili, ako to nije izvodljivo, u cilju smanjenja emisija i uticajana životnu sredinu kao cjelinu.
- 44) **morski ekosistem** je morska životna sredina i dragocjena baština koja se mora očuvati i zaštititi sa krajnjim ciljem održavanja biodiverziteta i obezbjeđivanja raznovrsnosti i dinamičnosti procesa koji se dešavaju u morima i okeanima;
- 45) **morska obala** je pojas kopna ograničen linijom do koje dopire najveći talas i za vrijeme najjačeg nevremena, kao i dio kopna koji je širok šest metara, računajući od linije koja je horizontalno udaljena od linije do koje dopire najveći talas i za vrijeme najjačeg nevremena računajući od obalne linije;
- 46) **ocjena prihvatljivosti** je instrument koji se sprovodi ukoliko postoji vjerovatnoća da planovi, programi i projekti, radnje, aktivnosti i djelatnosti mogu imati značajan uticaj na koherentnost ekološki značajnih lokaliteta Evropske Unije NATURA 2000;

- 47) **prirodna pojava** je fizičko - hemijski proces, zračenje, geološka pojava, hidrografski i biološki uslovi, uslovi podneblja kao i druge prirodne pojave, koje uzrokuju i/ili utiču na promjene u životnoj sredini;
- 48) **tlo** je gornji sloj Zemljine kore, smješten između kamene podloge i površine, i sastoji se od čestica minerala, organske materije, vode, vazduha i živih organizama,
- 49) **zainteresovana javnost** je javnost na koju utiče ili se očekuje da će uticati postupak odlučivanja u pitanjima životne sredine, uključujući i nevladine organizacije koje se bave zaštitom životne sredine i registrovane su kod nadležnog organa u skladu sa zakonom;
- 50) **organ vlasti** je državni organ (zakonodavni, izvršni, sudski, upravni), organ lokalne samouprave, organ lokalne uprave, ustanova, privredno društvo i drugo pravno lice čiji je osnivač, suosnivač ili većinski vlasnik država ili lokalna samouprava, pravnolice čiji se rad većim dijelom finansira iz javnih prihoda, kao i fizičko lice, preduzetnik ili pravno lice koje vrši javno ovlašćenje, koje se odnosi na životnu sredinu;
- 51) **nadležni organ za poslove zaštite životne sredine** je organ državne uprave, organ lokalne uprave koji odlučuje u postupku u pitanjima zaštite životne sredine, shodno posebnim propisima iz oblasti životne sredine;
- 52) **informacija o životnoj sredini u posjedu organa vlasti** je posjedovanje tražene informacije o životnoj sredini od strane organa vlasti (sopstvena informacija, informacija dostavljena od drugog organa vlasti ili od trećeg lica), bez obzira na osnov i način sticanja;
- 53) **informacija koja se čuva u ime organa vlasti** je informacija o životnoj sredini koju u fizičkom posjedu drži pravno ili fizičko lice u ime organa vlasti;
- 54) **operator** je svako pravno lice ili preduzetnik koje, u skladu sa propisima, upravlja postrojenjem, odnosno kompleksom ili ga kontroliše ili je ovlašćen za donošenje ekonomskih odluka u oblasti tehničkog funkcionisanja postrojenja;
- 55) **seveso postrojenje** je postrojenje u kojem se obavljaju aktivnosti u kojima je prisutna ili može biti prisutna opasna materija u jednakim ili većim količinama od propisanih (seveso postrojenje) odnosno tehnička jedinica unutar kompleksa gde se opasne materije proizvode, koriste, skladište ili se njima rukuje, uključujući svu opremu, zgrade, cjevovode, mašine, alate, interne kolosjake i depoe, dokove, istovarna pristaništa za postrojenja, pristane, skladišta ili slične građevine, na vodi ili kopnu, a koje su nužne za funkcionisanje postrojenja;
- 56) **kompleks** je prostorna cjelina pod kontrolom operatera, gdje su opasne materije prisutne u jednom ili više postrojenja, uključujući pojedinačnu ili zajedničku infrastrukturu, odnosno pojedinačne ili zajedničke aktivnosti;
- 57) **nacionalna referentna laboratorija** je pravno lice koje ima rješenje za obavljanje poslova sprovođenja nacionalnog monitoringa za pojedine segmente životne sredine.

II. SUBJEKTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Subjekti

Član 7

Zaštitu životne sredine, u okviru svojih prava i obaveza, obezbjeđuju: organi državne uprave, jedinice lokalne samouprave, domaća i strana pravna i fizička lica, nevladine organizacije, građani i udruženja građana.

Država posebno štiti životnu sredinu.

Obaveze subjekata

Član 8

Subjekti zaštite životne sredine dužni su da, u okviru svojih prava i obaveza, obezbijede kontrolu i sprječavanje svih oblika zagađenja i degradacije životne sredine, odnosno njihovo svođenje na najmanju moguću mjeru, kao i remedijaciju djelova ili segmenata životne sredine čiji je kvalitet

narušen usljed zagađenja i drugih vidova degradacije, obezbjeđujući na taj način održivo korišćenje prirodnih resursa kao osnovnog uslova za održivi razvoj.

Subjekti zaštite životne sredine sarađuju i ostvaruju međusobnu komunikaciju u skladu sa posebnim propisima.

Obaveze pravnih i fizičkih lica

Član 9

Pravno i fizičko lice dužno je da, u obavljanju svoje aktivnosti, obezbijedi zaštitu životne sredine, i to:

- primjenom i sprovođenjem propisa o zaštiti životne sredine;
- održivim korišćenjem prirodnih resursa, dobara i energije;
- uvođenjem energetski efikasnijih tehnologija i korišćenjem obnovljivih prirodnih resursa;
- upotrebom proizvoda, procesa, tehnologija koji manje ugrožavaju životnu sredinu;
- preduzimanjem mjera prevencije i otklanjanja posljedica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;
- vođenjem evidencije o potrošnji sirovina i energije, emisiji zagađujućih materija, klasifikaciji, karakteristikama i količinama otpada, kao i o drugim podacima i njihovo dostavljanje nadležnim organima;
- kontrolom aktivnosti i rada postrojenja koja mogu predstavljati rizik ili prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- drugim mjerama u skladu sa zakonom.

Obavljanje djelatnosti

Član 10

Domaća i strana pravna i fizička lica dužna su da u obavljanju svojih djelatnosti obezbijede racionalno korišćenje prirodnih resursa, uračunavanje troškova zaštite životne sredine u okviru investicionih i proizvodnih troškova, primjenu propisa, odnosno preduzimanje mjera zaštite životne sredine u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

Nadležnosti Ministarstva

Član 11

Ministarstvo nadležno za poslove životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo) vrši poslove koji se odnose na politiku i sistem zaštite i unaprijeđenja životne sredine i klimatskih promjena, sprovodi i prati proces harmonizacije pravnog sistema u oblasti životne sredine i klimatskih promjena sa pravnom tekovinom EU, saradnja sa NVO, utvrđuje, koordinira i vrši nadzor nad sprovođenjem mjera zaštite i poboljšanja kvaliteta životne sredine, koordinira izradu i sprovođenje strategija iz oblasti životne sredine, izvršava obaveze iz preuzetih međunarodnih ugovora i sporazuma i ostvaruje međunarodnu saradnju, uključujući i saradnju sa Evropskom komisijom i razmjenu podataka u oblasti životne sredine.

Nadležnosti Agencije za zaštitu životne sredine

Član 12

Stručne i sa njima povezane upravne poslove iz oblasti zaštite životne sredine vrši organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Agencija).

Agencija vrši poslove koji se odnose na:

- izdavanje dozvola shodno posebnim propisima;
- organizovanje, planiranje i vršenje monitoringa zaštite životne sredine;
- predlaganje nacionalne liste indikatora zaštite životne sredine;

- uspostavljanje, vođenje i koordiniranje jedinstvenog informacionog sistema zaštite životne sredine;
- izvještavanje i koordinaciju izvještavanja o stanju životne sredine, kao i o pojavama i događajima od značaja za kvalitet životne sredine, u skladu sa propisima;
- izrađivanje analiza i izvještaja u oblasti životne sredine;
- ostvarivanje saradnje i komunikacije sa relevantnim domaćim i međunarodnim organizacijama i institucijama;
- vođenje centralnog katastra zagađivača;
- implementiranje strategija i programa iz oblasti zaštite životne sredine;
- izvršavanje propisa o zaštiti životne sredine, kao i izvršavanje međunarodnih ugovora iz nadležnosti ovog organa; i
- vrši i druge poslove utvrđene ovim zakonom i posebnim propisima.

Sredstva za rad Agencije obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore i donacija.

Nadležnosti lokalne samouprave

Član 13

Lokalne samouprave u okviru svog djelokruga rada uređuju, organizuju, finansiraju i unaprjeđuju poslove zaštite životne sredine koji su im ovim zakonom i posebnim propisima stavljeni u nadležnost.

Nevladine organizacije

Član 14

Nevladine organizacije učestvuju u očuvanju životne sredine u skladu sa svojim programima i na način utvrđen posebnim propisima.

Država podstiče učešće nevladinog sektora u donošenju i realizaciji odluka od značaja za zaštitu životne sredine.

III. SEGMENTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE I UTICAJI OPTEREĆENJA

Zaštita segmenata životne sredine

Član 15

Segmenti životne sredine moraju biti zaštićeni od zagađenja pojedinačno i u okviru ostalih segmenata životne sredine, uzimajući u obzir njihove međusobne odnose i međuticaje.

Zaštita od zagađenja i očuvanje pojedinih segmenata životne sredine uređuju se ovim zakonom i posebnim zakonima.

Zaštita tla i zemljišta

Član 16

Zaštita, korišćenje i uređenje tla, poljoprivrednog i šumskog zemljišta i dobara od opšteg interesa obuhvata očuvanje produktivnosti, strukture, slojeva, formacija stijena i minerala, kao i njihovih prirodnih i prelaznih oblika i procesa.

Na površini ili ispod površine zemljišta mogu se vršiti aktivnosti i odlagati materije koje ne zagađuju ili oštećuju zemljište.

U toku realizacije projekata, kao i prije njegovog izvođenja (izgradnje, eksploatacije mineralnih sirovina, idr), obezbjeđuje se zaštita tla i zemljišta.

Zaštita voda **Član 17**

Zaštita voda obuhvata mjere zaštite voda i poboljšanja stanja voda i vodnih ekosistema radi sprječavanja ili smanjivanja štetnih posljedica za ljudsko zdravlje, vodne ekosisteme, kvalitet života i životne sredine u cjelini.

Zaštita i korišćenje voda ostvaruje se u okviru integralnog upravljanja vodama sprovođenjem mjera za očuvanje površinskih i podzemnih voda i njihovih rezervi, kvaliteta i količina, kao i zaštitom korita, obalnih područja i slivova, u skladu sa posebnim zakonom.

Mjere zaštite voda obezbjeđuju sprječavanje ili ograničavanje unošenja u vode opasnih, otpadnih i drugih štetnih materija, praćenje i ispitivanje kvaliteta površinskih i podzemnih voda, kao i kvaliteta otpadnih voda i njihovo prečišćavanje.

Zaštita mora i obalnog područja **Član 18**

Zaštita mora i obalnog područja od zagađivanja podrazumijeva: upravljanje obalnim područjem, morskim dnom i podmorjem, kao i morskom sredinom, smanjenje i/ili uklanjanje zagađenja, odnosno opterećenja u morskoj i obalnoj sredini, očuvanje zaštićenih i ekološko značajnih područja u moru i obalnom području, zaštita, očuvanje i obnavljanje morskih resursa, sistematsko praćenje morskih i obalnih ekosistema.

Zaštita mora obuhvata mjere zaštite morske sredine uključujući morski ekosistem i obalno područje kao nedjeljive cjeline, sprječavanje štetnih zahvata sa negativnim posljedicama na morski ekosistem imajući u vidu njihovo kumulativno i sinergijsko djelovanje, održivo korišćenje prirodnih resursa, sprječavanje zagađenja mora iz vazduha, sa kopna, sa plovnih objekata i drugih zagađivača uslijed pomorskog saobraćaja uključujući i zagađenje prouzrokovano ispuštanjem sa plovnih objekata ili iz vazduhoplova sa ciljem potapanja ili spaljivanjem na moru, prekogranično zagađenje, kao i sprječavanje zagađenja uslijed velikih nesreća i uklanjanja njihovih posljedica.

Zaštita i upravljanje obalnim područjem obuhvata mjere zaštite obalnih ekosistema i održivo i integralno upravljanje obalnim resursima.

Država preduzima sve odgovarajuće mjere kako bi se spriječila i smanjila zagađenja morske sredine i obalnog područja u skladu sa ovim zakonom i posebnim propisima.

Zaštita vazduha **Član 19**

Zaštita vazduha ostvaruje se preduzimanjem mjera sistematskog praćenja kvaliteta vazduha, smanjenjem zagađivanja vazduha zagađujućim materijama ispod propisanih graničnih vrijednosti i preduzimanjem tehničko-tehnoloških i drugih potrebnih mjera za smanjenje emisije zagađujućih materija u vazduh, kao i praćenjem uticaja zagađenog vazduha na zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Zaštita prirode

Član 20

Zaštita prirode odnosi se na očuvanje geološke i biološke raznovrsnosti, predione vrijednosti i raznovrsnosti, kao i zaštitu prirodnih vrijednosti.

Zaštita prirode obuhvata praćenje stanja prirode, uspostavljanje sistema zaštite prirodnih vrijednosti radi njihovog trajnog očuvanja i osiguranje održivog korišćenja prirodnih dobara.

Zaštita i očuvanje šuma

Član 21

Radi zaštite i unaprjeđivanja šumskih ekosistema šumama se gazduje tako da se obezbjeđuje održivo upravljanje šumama, očuvanje genetskog fonda, poboljšanje strukture i ostvarivanje prioriternih funkcija šuma.

Državni organi, vlasnici i korisnici šuma dužni su da preduzimaju potrebne mjere za očuvanje i održivo korišćenje šuma, mjere obnavljanja, podizanja i njihovog unaprjeđivanja, kao i kontrole i zaštite šuma, u skladu sa posebnim propisima.

Zaštita od buke u životnoj sredini

Član 22

Zaštita od buke u životnoj sredini obuhvata mjere za sprječavanje, smanjenje i otklanjanje štetnog uticaja buke u životnoj sredini, izradu strateških karata buke, praćenje nivoa buke u životnoj sredini, kao i druge mjere od značaja za zaštitu životne sredine i zdravlje ljudi od uticaja buke, u skladu sa posebnim zakonom.

Zaštita od štetnog uticaja hemikalija

Član 23

Zaštita od štetnog uticaja hemikalija obuhvata mjere i postupke kojima se od njihovog štetnog djelovanja štiti zdravlje ljudi i životna sredina, u skladu sa posebnim zakonom.

Zaštita od štetnog uticaja genetički modifikovanih organizama

Član 24

Zaštita od štetnog uticaja genetički modifikovanih organizama (u daljem tekstu: GMO) obuhvata mjere kojima se uređuje prekogranični prenos, prevoz i ograničena upotreba GMO-a i mjere kojima se sprječava uvođenje u životnu sredinu i stavljanje na tržište GMO-a i proizvoda koji sadrže i/ili se sastoje i/ili potiču od GMO-a suprotno odredbama posebnog propisa.

Upravljanje otpadom

Član 25

Upravljanje otpadom obuhvata mjere za sprječavanje nastanka i smanjivanje količina otpada, bez upotrebe postupaka i/ili načina koji predstavljaju rizik po životnu sredinu, kao i mjere za sprječavanje štetnog djelovanja otpada na ljudsko zdravlje i životnu sredinu.

Upravljanje otpadom sprovodi se po propisanim uslovima i mjerama postupanja sa otpadom u okviru sistema sakupljanja, transporta, prerade i odstranjivanje otpada, uključujući i nadzor nad tim postupcima i naknadno održavanje deponija, u skladu sa posebnim zakonom.

Nuklearna/radijaciona sigurnost i bezbjednost i zaštita od zračenja

Član 26

Nuklearna/radijaciona sigurnost i bezbjednost i zaštita od jonizujućih zračenja sprovodi se primjenom sistema mjera kojima se sprječava ugrožavanje života i zdravlja ljudi, lica koja rade sa izvorima jonizujućih zračenja i radioaktivnim izvorima zračenja, uključujući i radioaktivni otpad, i zaštite životne sredine od štetnog djelovanja jonizujućih zračenja, u skladu sa posebnim propisom.

Zaštita od nejonizujućih zračenja

Član 27

Zaštita od nejonizujućih zračenja sprovodi se primjenom sistema mjera kojima se sprječava ugrožavanje života i zdravlja ljudi, lica koja rade sa izvorima nejonizujućih zračenja, ili se u procesu rada nalaze u poljima nejonizujućih zračenja, kao i zaštite životne sredine od štetnog djelovanja nejonizujućih zračenja, u skladu sa posebnim propisom.

Zaštita životne sredine od negativnog uticaja klimatskih promjena

Član 28

Zaštita životne sredine od negativnog uticaja klimatskih promjena ostvaruje se u skladu sa nacionalnom politikom u oblasti borbe protiv negativnih efekata klimatskih promjena.

Nacionalna politika kreira se strateškim dokumentima u sektorima koji značajno utiču ili su pod značajnim uticajem klimatskih promjena kao što su: korišćenje zemljišta, ekonomski razvoj, eksploatacija prirodnih resursa, energetika, saobraćaj, poljoprivreda, šumarstvo, odlaganje otpada, zaštite životne sredine i dr.

IV. DOKUMENTI ODRŽIVOG RAZVOJA I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Dokumenti

Član 29

Dokumenti održivog razvoja i zaštite životne sredine su:

- Nacionalna strategija održivog razvoja sa Akcionim planom
- Nacionalna strategija o klimatskim promjenama
- Strategija niskokarbonskog razvoja
- Nacionalni plan adaptacije na klimatske promjene
- Nacionalni plan borbe protiv dezertifikacije
- Strategija zaštite morske sredine
- Nacionalna strategija integralnog upravljanja obalnim područjem
- lokalni planovi zaštite životne sredine;
- strategije, planovi i programi koji se donose, odnosno koji su doneseni prema posebnim propisima u pojedinim oblastima za pojedine segmente životne sredine i opterećenja.

Nacionalna strategija održivog razvoja

Član 30

Nacionalnom strategijom održivog razvoja (u daljem tekstu: Strategija) dugoročno se usmjerava privredni i socijalni razvoj i zaštita životne sredine, na način da se obezbijedi održivi razvoj.

Strategijom se utvrđuju smjernice dugoročnog djelovanja, definišu ciljevi i utvrđuju mjere za njihovo ostvarivanje, uzimajući u obzir postojeće stanje i preuzete međunarodne obaveze.

Strategija i razvojni dokumenti

Član 31

Strategiju, na period od deset godina, donosi Vlada.

Strategija sadrži naročito:

- 1) načela održivog razvoja u nacionalnoj politici upravljanja prirodnim resursima i dobrima;
- 2) analizu stanja i dosadašnjeg stepena istraženosti prirodnih resursa i dobara po vrstama, prostornom rasporedu, raznovrsnosti, obimu i kvalitetu;
- 3) osnovne ciljeve i mjere održivog ekonomskog i socijalnog razvoja, kao i zaštitu životne sredine po pojedinim oblastima;
- 4) način vrednovanja i uslove održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara;
- 5) plansko-razvojnu i socio-ekonomsku analizu strateških prioriteta istraživanja i korišćenja prirodnih resursa;
- 6) ekološko-prostorne osnove o potencijalima prirodnog resursa ili dobra;
- 7) smjernice za dalja istraživanja u oblasti pojedinačnih prirodnih resursa i dobara i za potrebe planiranja, odnosno donošenje planova i programa.

Strategiju izrađuje Ministarstvo, u saradnji sa drugim nadležnim organima.

Razvojni dokumenti pojedinih oblasti i djelatnosti ne mogu biti u suprotnosti sa Strategijom.

Nacionalna strategija o klimatskim promjenama

Član 32

Zaštita životne sredine od negativnog uticaja klimatskih promjena ostvaruje se u skladu sa Nacionalnom strategijom o klimatskim promjenama.

Nacionalna strategija o klimatskim promjenama iz stava 1 ovog člana sadrži naročito:

- akcioni plan za potpuno usklađivanje pravnog okvira sa propisima Evropske unije u oblasti klimatskih promjena;
- ciljno smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte za period 2020 - 2030 godina;
- plan za postizanje ciljnog smanjenja emisija, uključujući i procjenu troškova i socijalno/ekonomskih uticaja sprovođenja mjera za smanjenje emisija;
- plan investicija za mjere smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte i procjena uticaja prelaska na niskokarbonsku ekonomiju;
- razmatranja mogućih mjera za dodatno smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte preko planiranih ciljnih vrijednosti;
- razmatranja preduslova i potreba za definisanje strateškog okvira za prilagođavanje klimatskim promjenama i
- prepoznavanje potreba za izgradnjom administrativnih i tehničkih kapaciteta.

Nacionalnu strategiju o klimatskim promjenama na predlog Ministarstva donosi Vlada.

Ciljevi Nacionalne strategije o klimatskim promjenama moraju se uzeti u obzir prilikom pripreme drugih strateških dokumenata koji definišu politiku i ciljeve korišćenja zemljišta, ekonomskog razvoja, eksploatacije prirodnih resursa, energetike, saobraćaja, poljoprivrede, šumarstva, odlaganja otpada i zaštite životne sredine.

Strategija niskokarbonskog razvoja

Član 33

Radi ublažavanja negativnih posljedica klimatskih promjena kroz ograničavanje i/ili smanjivanje emisija gasova sa efektom staklene bašte, donosi se Strategija niskokarbonskog razvoja.

Strategiju niskokarbonskog razvoja iz stava 1 ovog člana donosi Vlada, na predlog Ministarstva, na period od 10 godina.

Strategija niskokarbonskog razvoja izrađuje se u skladu sa međunarodnim odlukama u okviru Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama i dostavlja Sekretarijatu konvencije u skladu sa međunarodno utvrđenim rokovima.

Strategija niskokarbonskog razvoja dostupna je javnosti.

Izveštaj o sprovođenju Strategije niskokarbonskog razvoja dostavlja se Evropskoj komisiji do 9. januara 2017. godine.

Nacionalni plan adaptacije na klimatske promjene

Član 34

Nacionalni plan adaptacije na klimatske promjene izrađuje se u skladu sa međunarodnim odlukama u okviru Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama i dostavlja Sekretarijatu konvencije u skladu sa međunarodno utvrđenim rokovima.

Cilj Nacionalnog plana adaptacije na klimatske promjene je smanjenje osjetljivosti na klimatske promjene kroz izgradnju adaptivnih kapaciteta i integraciju principa prilagođavanja klimatskim promjenama u razvojne politike, programe i aktivnosti u odgovarajućim sektorima.

Nacionalni plan borbe protiv dezertifikacije

Član 35

U skladu sa principima i ciljevima nacionalnog i socijalnog razvoja, međunarodne saradnje i integracija, Vlada donosi Nacionalni plan borbe protiv dezertifikacije sa Akcionim planom.

Cilj Nacionalnog plana iz stava 1 ovog člana je da indentifikuje činioce koji doprinose dezertifikaciji i zagađivanju zemljišta i mjere neophodne za borbu protiv dezertifikacije.

Nacionalni plan iz stava 1 ovog člana donosi se za period od šest godina.

Akcioni plan je skup mjera i aktivnosti za sprovođenje Nacionalnog plana iz stava 1 ovog člana sa utvrđenim rokovima za izvršenje i nosiocima poslova.

Bliži sadržaj, metodologiju i način pripreme Nacionalnog plana i Akcionog plana iz stava 1 ovog člana, kao i izvještavanje o njihovoj realizaciji, propisuje Ministarstvo u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Nacionalna strategija integralnog upravljanja obalnim područjem

Član 35

Nacionalna strategija integralnog upravljanja obalnim područjem Crne Gore (u daljem tekstu: NS IUOP CG) uspostavlja nacionalnu politiku za sprovođenje međunarodnih ugovora koji se odnose na oblast integralnog upravljanja obalnim područjem Sredozemlja.

NS IUOP CG postavlja prioritetne ciljeve, mjere i smjernice za integralno upravljanje kopnenim i morskim dijelom obalnog područja Crne Gore sa ciljem:

- zaštite, očuvanja i omogućavanja oporavka i, gdje je to izvodljivo obnavljanja strukture i funkcije morskih i obalnih ekosistema, očuvanja biodiverziteta i njegovog održivog korišćenja;
- očuvanja zaštićenih područja na kopnu i uspostavljanja i očuvanja zaštićenih područja u moru;
- očuvanja cjelovitosti i integriteta specifičnih obalnih ekosistema, predjela i geomorfologije;
- smanjenja zagađenja, odnosno opterećenja u morskoj i obalnoj sredini kako bi se osiguralo da nema značajnih negativnih uticaja ili rizika za ljudsko zdravlje i/ili ekosistema i korišćenje mora i obale;
- očuvanja, unaprjeđenja i/ili ponovnog uspostavljanja ravnoteže između ljudskih aktivnosti i prirodnih resursa u moru i na obali;
- održivog korišćenja prirodnih resursa, posebno prostora i mora;
- sprječavanja i/ili ublažavanja uticaja prirodnih rizika, naročito klimatskih promjena koji mogu biti uzrokovani prirodnim ili ljudskim aktivnostima;
- jačanja procesa praćenja i prikupljanja podataka o obalnim procesima;
- unaprjeđenja sistema uređenja prostora i primjene planiranja namjene mora;
- primjene instrumenta integralnog upravljanja obalnim područjem za održivi razvoj obalnog područja;
- usklađenosti između javnih i privatnih inicijativa i odluka uprave na nacionalnom i lokalnom nivou upravljanja koje utiču na korišćenje obalnog područja;
- unaprjeđenja efikasnosti uprave na svim nivoima.

NS IUOP CG omogućava integraciju prostornih i razvojnih rješenja sa ciljem unaprjeđenja ekonomskih, socijalnih i aktivnosti koje se odnose na životnu sredinu obalnog područja.

Akcionim planom sprovodi se NS IUOP CG, dok razvojni programi i sektorske politike usklađene sa principima integralnog upravljanja obalnim područjem Crne Gore, Prostorni plan posebne namjene za obalno područje CG i sa njim povezana planska dokumenta nižeg reda pružaju doprinos njenom sprovođenju.

NS IUOP CG se donosi na period do 2030. godine, a mjere se odnose na period do 2020. godine kako bi se omogućilo kontinuirano usklađivanje sa ostalim strateškim dokumentima.

Po isteku perioda iz stava 5 ovog člana biće integrisani ciljevi i mjere Marinske strategije sa NS IUOP CG.

NS IUOP CG usvaja Vlada na predlog Ministarstva.

Sprovođenjem strategije koordinira Ministarstvo.

Izvještaje o sprovođenju NS IUOP CG Ministarstvo dostavlja Vladi CG i relevantnim međunarodnim organizacijama.

Strategija zaštite morske sredine

Član 36

Strategijom zaštite morske sredine definišu se principi, ciljevi i sprovode mjere u cilju dostizanja dobrog ekološkog statusa morskog ekosistema obalnog područja Crne Gore do 2030. godine i zaštite resursne osnove od koje zavise ekonomske i socijalne aktivnosti.

Strategijom zaštite morske sredine uspostavlja se nacionalna politika u oblasti zaštite morske sredine.

Strategijom zaštite morske sredine definišu se:

- ciljevi dobrog ekološkog stanja morskog ekosistema,
- mjere prevencije i smanjenja negativnih uticaja na morsku sredinu, a naročito sprječavanja zagađenja morske sredine,
- mjere očuvanja morskog ekosistema i njegovog obnavljanja na područjima ugroženosti,
- mjere za smanjenje rizika za morski biodiverzitet, zdravlje ljudi i održivo korišćenje morskih resursa.

Strategiju zaštite morske sredine usvaja Vlada, na predlog Ministarstva za period od 6 godina.

Sprovođenjem strategije koordinira Ministarstvo.

O sprovođenju Strategije zaštite morskog područja Ministarstvo sačinjava trogodišnji izvještaj i dostavlja ga Vladi na usvajanje.

Izvještaj iz stava 7 ovog člana dostavlja se Evropskoj komisiji.

Podaci o inicijalnim istraživanjima obavljenim radi izrade strategije dostupni su javnosti i dostavljaju se Evropskoj agenciji za zaštitu životne sredine.

Ciljevi i mjere Strategije zaštite morskog područja integrišu se sa NS IUOP CG 2020. godine.

Bliži način utvrđivanja dobrog ekološkog statusa morske sredine, definisanje ciljeva postizanja dobrog ekološkog statusa morskog ekosistema, program monitoringa morskog ekosistema i mjera zaštite propisuje Vlada.

Lokalni planovi zaštite životne sredine

Član 37

Lokalnim planom zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Plan) razrađuju se mjere za područje lokalne samouprave, u skladu sa lokalnim posebnostima i obilježjima područja za koje se Plan donosi.

Planom se uspostavljaju ciljevi i zadaci od značaja za zaštitu životne sredine i održivi razvoj na lokalnom nivou.

Sadržaj Plana

Član 38

Plan sadrži naročito:

- 1) uslove i mjere zaštite životne sredine, prioritetne mjere zaštite segmenata životne sredine i pojedinih prostornih cjelina;
- 2) subjekte koji su dužni da sprovode mjere utvrđene Planom;
- 3) mehanizme praćenja stanja životne sredine i ocjenu potrebe uspostavljanja mreže za dodatno praćenje stanja životne sredine u području za koje se Plan donosi;

- 4) način sprovođenja interventnih mjera u vanrednim slučajevima zagađivanja životne sredine u području za koje se Plan donosi;
- 5) rokove za preduzimanje pojedinih utvrđenih mjera;
- 6) izvore finansiranja za sprovođenje utvrđenih mjera i procjenu potrebnih sredstava.

Plan donosi skupština jedinice lokalne samouprave, na period od četiri godine.

Organ lokalne uprave nadležan za poslove životne sredine dužan je da Agenciji dostavi Plan u roku od mjesec dana od dana donošenja Plana.

V. INSTRUMENTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Instrumenti

Član 39

Instrumenti zaštite životne sredine su:

- 1) strateška procjena uticaja na životnu sredinu;
- 2) procjena uticaja na životnu sredinu;
- 3) ocjena prihvatljivosti;
- 4) odgovornost za štetu nanijetu životnoj sredini;
- 5) granične vrijednosti zagađujućih materija i drugi standardi kvaliteta životne sredine;
- 6) tehnički standardi zaštite životne sredine;
- 7) integrisano sprječavanje i kontrola zagađivanja;
- 8) sprječavanje i kontrola udesa koji uključuju opasne materije;
- 9) prostorni planovi, uskladjeni sa dokumentima održivog razvoja i zaštite životne sredine;
- 10) sistem upravljanja životnom sredinom (EMAS);
- 11) upotreba ekološkog znaka;
- 12) finansijski instrumenti odnosno ekonomski podsticaji;
- 13) drugi instrumenti zaštite životne sredine.

Primjena instrumenata iz stava 1 ovog člana uređuje se posebnim propisima.

Sprječavanje i kontrola udesa koji uključuju opasne materije

Član 40

Sprječavanje udesa odnosi se na postrojenja u kojima ili putem kojih se obavljanjem djelatnosti postrojenja opasne materije: proizvode; prerađuju; skladište; nastaju kao nusprodukt u procesu proizvodnje; koriste kao sirovine u proizvodnji, odnosno tehnološkom procesu; transportuju unutar postrojenja i/ili odlažu u svrhu proizvodnog procesa, odnosno mogu nastati prilikom velikog udesa.

Sprječavanje udesa može se odnositi i na objekte koji se nalaze u neposrednoj blizini i utiču na povećanje rizika od velikog udesa.

Operater seveso postrojenja, odnosno kompleksa u kome se obavljaju aktivnosti u kojima je prisutna ili može biti prisutna jedna ili više opasnih materija, u jednakim ili većim količinama od propisanih, dužan je da dostavi Obavještenje, odnosno izradi Plan prevencije udesa ili Izvještaj o bezbjednosti i Plan zaštite od udesa, u zavisnosti od količina opasnih materija kojima vrši te aktivnosti.

Operater iz stava 3 ovog člana dužan je da preduzme mjere za sprječavanje hemijskog udesa i ograničavanja uticaja tog udesa na život i zdravlje ljudi i životnu sredinu, utvrđene u dokumentima iz stava 3 ovog člana.

Popis vrsta opasnih materija, u smislu stava 1 ovoga člana, način utvrđivanja količina, dozvoljene količine i kriterijume za kategorizaciju i karakterizaciju opasnih materija, sadržaj Obavještenja, Plana prevencije udesa, Izvještaja o bezbjednosti i Plan zaštite od udesa, u zavisnosti od količina opasnih materija, kao i druga pitanja od značaja za postupak sprječavanja udesa, bliže se uređuje propisom Vlade.

Zaštitne zone

Član 41

U neposrednoj blizini industrijskih postrojenja koja imaju negativan uticaj na zdravlje ljudi i životnu sredinu, planskim dokumentima se utvrđuju zaštitne zone u kojima nije dozvoljena izgradnja stambenih objekata, škola, bolnica i sl. kao i poljoprivredna proizvodnja, u zavisnosti od stepena zagađenja vazduha, vode, tla ili drugih segmenata životne sredine.

Sistem upravljanja životnom sredinom (EMAS)

Član 42

Radi uključivanja u sistem upravljanja i kontrole zaštite životne sredine i informisanja javnosti o uticajima pojedinih djelatnosti na životnu sredinu, pravna lica i preduzetnici mogu se uključiti u sistem upravljanja životnom sredinom (u daljem tekstu: sistem EMAS).

Registar sistema EMAS

Član 43

Registar pravnih lica i preduzetnika upisanih u sistem EMAS-a vodi Agencija.

Način uključivanja pravnog lica i preduzetnika u sistem EMAS, uslove koje pravno lice i preduzetnik moraju ispuniti za uključivanje u sistem EMAS, način prikupljanja podataka o uključenim pravnim licima i preduzeticima, sadržaj i način vođenja registra iz stava 1 ovog člana uređuje se propisom Vlade.

Pravno lice i preduzetnik iz stava 1 ovog člana dužno je da upotrebljava znak EMAS na propisan način.

Propisom iz stava 1 ovog člana propisuje se i sadržaj zahtjeva za upis u EMAS registar, način vršenja ekološke revizije, kriterijumi za ispitivanje značaja uticaja na životnu sredinu, uslovi koje pravna lica i preduzetnici moraju ispuniti da bi uspostavili sistem ekološkog upravljanja, način i učestalost vršenja interne ekološke revizije, način izvještavanja o sprovođenju sistema ekološkog upravljanja i način upotrebe EMAS oznake.

Ekološki znak

Član 44

Ekološki znak utvrđuje se za proizvode i usluge namijenjene opštoj potrošnji, (uključujući i besplatne proizvode i usluge) koji u poređenju sa sličnim proizvodima i uslugama manje zagađuju životnu sredinu pri proizvodnji, plasmanu, prometu, potrošnji i odlaganju ili su dobijeni reciklažom otpada.

Ekološki znak na zahtjev proizvođača proizvoda ili pružaoca usluge dodjeljuje Komisija koju obrazuje Ministarstvo.

Komisija iz stava 2 ovog člana obrazuje se iz reda zaposlenih u Ministarstvu, Agenciji i drugih nadležnih institucija i nezavisnih eksperata.

Rješenjem o obrazovanju komisije iz stava 2 ovog člana određuje se sastav, način rada i iznos troškova za rad komisije.

Ministarstvo vodi evidenciju i obavještava Evropsku komisiju o dodijeljenim pravima na korišćenje ekološkog znaka.

Korisnik ekološkog znaka dužan je da koristi ekološki znak na propisan način.

Bliže uslove i postupak za dobijanje prava na korišćenje ekološkog znaka, kriterijume za dodjelu, visine naknada, izgled i način upotrebe ekološkog znaka za proizvode, procese i usluge propisuje Ministarstvo.

Ekonomski podsticaji

Član 45

Za pravna lica i preduzetnike koji primjenjuju tehnologije, proizvode i stavljaju u promet proizvode čiji je uticaj povoljniji od drugih sličnih, odnosno koji koriste obnovljive izvore energije (sunce, vjetar, biogas i sl.), opremu i uređaje koji neposredno služe zaštiti životne sredine, mogu se utvrditi poreske, carinske i druge olakšice ili oslobađanja od obaveze plaćanja, pod uslovima i na način utvrđen posebnim propisima.

Posebnim propisima mogu se utvrditi olakšice za usluge i za proizvode za koje je organizovan povraćaj ambalaže ili na drugi način smanjen negativni uticaj njihovog djelovanja na životnu sredinu i korišćenjem kojih se doprinosi izbjegavanju i smanjenju otpada.

Vlada može subvencionirati ili na drugi način pomagati aktivnosti koje značajno doprinose smanjenju negativnih uticaja na životnu sredinu.

VI. POSEBNE MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Posebne mjere

Član 46

Posebne mjere zaštite životne sredine su mjere kojima se sprječava, smanjuje ili ublažava negativni uticaj određenih supstanci, procesa ili aktivnosti na više segmenata životne sredine i koje nijesu utvrđene posebnim propisima iz člana 5 ovog zakona.

Dugotrajne organske zagađujuće supstance (POPs)

Član 47

Zabranjena je proizvodnja, stavljanje na tržište i upotreba, dugotrajnih organskih zagađivača (u daljem tekstu: POPs hemikalija) u smješama ili kao sastavni dio proizvoda.

Zabrana iz stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na:

- supstance koje se upotrebljavaju za laboratorijska ispitivanja ili kao referentni standard,
- supstance koje se javljaju kao zagađenja u tragovima i čija je prisutnost u supstancama, smješama ili proizvodima nenamjerna.

Način praćenja ispuštanja POPs hemikalija u zemljište i vode, rokove za izradu izvještaja i način izrade inventara POPs propisuje Ministarstvo.

Inventar emisija POPs hemikalija vodi Agencija.

Inventar emisija POPs hemikalija je sastavni dio Informacionog sistema.

Azbest

Član 48

Zabranjeno je stavljanje u promet i upotreba azbestnih vlakana.

Upotreba azbestnih vlakana podrazumijeva rukovanje količinom sirovog azbesta od preko 100 kilograma godišnje i koje se tiču:

- 1) proizvodnje sirove azbestne rude, osim svih procesa koji su u direktnoj vezi sa kopanjem rude; i/ili
- 2) izrade i industrijske dorade sljedećih proizvoda u kojima se upotrebljava sirovi azbest: azbestni cement ili proizvodi od azbestnog cementa, azbestni frikcijski proizvodi, azbestni filteri, azbestni tekstil, azbestni papir i karton, azbestne spojnice, azbestni ambalažni materijali, azbestni materijali za učvršćenja, azbestne podne obloge, azbestni materijali za popunjavanje.

Živa

Član 49

Zabranjen je izvoz metalne žive, cinabarita, živinog (I) hlorida, živinog (II) oksida i smjesa metalne žive s drugim supstancama, uključujući legure žive, s koncentracijom žive od najmanje 95 % masenog udjela.

Zabrana iz stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na izvoz jedinjenja radi istraživanja i razvoja, u medicinske ili analitičke svrhe.

Zabranjeno je miješanje metalne žive s drugim supstancama s isključivom svrhom izvoza metalne žive.

Otpadom se smatra: metalna živa koja se koristi u hlor alkalnoj industriji, metalna živa dobijena prečišćavanjem zemnog gasa, metalna živa dobijena operacijama vađenja rude obojenih metala i topljenja i metalna živa dobijena iz cinabarita.

Otpad iz stava 4 ovog člana odlaže se na način koji je siguran za zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Uslove skladištenja metalne žive koja se smatra otpadom propisuje Ministarstvo.

Uvoznici, izvoznici i dalji korisnici dužni su dostavljati Agenciji informacije o kretanjima i upotrebi metalne žive iz stava 1 ovog člana.

Bliži sadržaj informacija o kretanjima i upotrebi metalne žive propisuje Ministarstvo.

Emisija ugljendioksida (CO₂) iz vozila

Član 50

Informacije o potrošnji goriva i emisijama ugljendioksida iz novih putničkih vozila koja se prodaju ili iznajmljuju na teritoriji Crne Gore dostupne su potrošačima radi podizanja svijesti javnosti o negativnom uticaju emisija gasova sa efektom staklene bašte.

Informacije o potrošnji goriva i emisijama ugljendioksida iz novih putničkih vozila dostupne su potrošačima preko oznaka (obavještenja) istaknutih na mjestima prodaje, vodiča o potrošnji goriva i emisijama ugljendioksida, postera i promotivne literature i materijala.

Pravno lice i preduzetnik koji stavlja u promet nova putnička vozila dužan je da na mjestu prodaje vidno istakne informacije o potrošnji goriva i emisijama ugljendioksida u skladu sa propisom iz stava 4 ovog člana.

Bliži sadržaj oznaka, vodiča, postera i promotivne literature i materijala o potrošnji goriva i emisijama ugljendioksida propisuje Ministarstvo.

Geološko skladištenje ugljendioksida (CO₂)

Član 51

Geološko skladištenje ugljendioksida na ekološki prihvatljiv način je skladištenje kojim se eliminiše, ili gdje to nije moguće, na najmanju moguću mjeru svodi rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi.

Geološko skladištenje ugljendioksida nije dozvoljeno na teritoriji Crne Gore, u njenim teritorijalnim vodama i isključivoj ekonomskoj zoni.

Geološko skladištenje ugljendioksida nije dozvoljeno u vodnim tijelima.

Izuzetno, geološko skladištenje ugljendioksida može se dozvoliti za količine manje od 100 tona u svrhu istraživanja, razvoja ili ispitivanja novih tehnologija.

Geološko skladištenje ugljendioksida u svrhu istraživanja može da vrši pravno lice ili preduzetnik koji posjeduje dozvolu za vršenje skladištenja u svrhu istraživanja izdatu od strane organa državne uprave nadležnog za poslove geoloških istraživanja.

Dozvola iz stava 5 ovog člana izdaje se na zahtjev operatera uz koji se prilaže saglasnost na elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Bliži način izdavanja dozvole iz stava 5 ovog člana utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove geoloških istraživanja uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Prekogраниčni transport ugljendioksida (CO₂) radi skladištenja

Član 52

U slučaju izgradnje infrastrukture za prekogranični transport ugljendioksida za potrebe prekograničnih skladišta ili skladišnih kompleksa čiji se dio nalazi na teritoriji Crne Gore dozvolu za transport ugljendioksida kroz cjevovod izdaje organ državne uprave nadležan za poslove geoloških istraživanja.

Organ državne uprave nadležan za poslove geoloških istraživanja vodi registar dozvola izdatih za skladištenje u svrhu istraživanja iz člana 51 ovog zakona i dozvola za transport ugljendioksida kroz cjevovod.

Informacije o skladištenju i transportu ugljendioksida su dostupne javnosti na internet stranici organa državne uprave nadležnog za poslove geoloških istraživanja.

Bliži način izdavanja dozvole iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove geoloških istraživanja.

Skladištenje ugljendioksida (CO₂) kod termo-energetskih objekata **Član 53**

Operateri termo-energetskih objekata sa izlaznom snagom od 300 MW i više, čija je dozvola za rad izdata nakon stupanja na snagu ovog zakona, dužni su da izrade studiju o mogućnosti kaptaze ugljendioksida.

Studijom iz stava 1 ovog člana utvrđuje se da li postoji odgovarajuće mjesto za skladištenje ugljendioksida, da li je izgradnja transportne infrastrukture tehnički i ekonomski opravdana ili da li je tehnički i ekonomski opravdano izvršiti remont da bi se omogućila kaptaza ugljendioksida.

Studija se dostavlja Agenciji u okviru postupka procjene uticaja na životnu sredinu shodno propisu kojim se uređuje procjena uticaja.

Ukoliko su ispunjeni uslovi iz stava 2 ovog člana Agencija može dozvoliti operateru instalaciju opreme za kaptazu i skladištenje ugljendioksida, uzimajući u obzir sve potencijalne rizike po životnu sredinu i zdravlje ljudi.

VII. PRAĆENJE STANJA ŽIVOTNE SREDINE

Praćenje stanja životne sredine **Član 54**

Praćenje stanja životne sredine se sprovodi sistematskim mjerenjem, ispitivanjem kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja stanja životne sredine koje obuhvata praćenje prirodnih faktora, odnosno promjena stanja i karakteristika životne sredine, uključujući i prekogranični monitoring.

Praćenje stanja životne sredine iz stava 1 ovog člana obuhvata praćenje:

- biodiverziteta i stanja očuvanosti prirode;
- kvaliteta voda;
- morskog ekosistema;
- kvaliteta vazduha;
- sadržaja opasnih i štetnih materija u zemljištu;
- nivoa buke u životnoj sredini;
- nivoa nejonizujućih zračenja;
- nivoa radioaktivnosti u životnoj sredini;
- prirodnih pojava, odnosno praćenje i nadziranje meteoroloških, hidroloških, erozijskih, seizmoloških, i drugih geofizičkih pojava;
- uticaja značajnih sektorskih politika na segmente životne sredine;
- tokova upravljanja otpadom;
- emisija zagađujućih materija u vazduh;

- emisija gasova sa efektom staklene bašte;
- i dr.

Praćenje stanja životne sredine iz stava 1 ovog člana obuhvata nacionalni monitoring, monitoring jedinica lokalne samouprave i monitoring koji sprovodi zagađivač.

Nacionalni monitoring Član 55

Država obezbeđuje kontinuiranu kontrolu i praćenje stanja životne sredine (u daljem tekstu: nacionalni monitoring), u skladu sa ovim i posebnim zakonima.

Nacionalni monitoring je djelatnost od javnog interesa.

Rezultati nacionalnog monitoringa su sastavni dio jedinstvenog Informacionog sistema životne sredine.

Nacionalni monitoring se vrši na osnovu godišnjeg Programa nacionalnog monitoringa kojeg priprema Agencija i dostavlja ga Ministarstvu najkasnije do 1. novembra tekuće godine za narednu godinu.

Program nacionalnog monitoringa sadrži programe monitoringa pojedinih segmenata životne sredine.

Vlada donosi Program nacionalnog monitoringa, na predlog Ministarstva, za period od jedne godine.

Izuzetno od stava 4 ovog člana, program monitoringa kvaliteta površinskih, podzemnih i voda za kupanje priprema organ državne uprave nadležan za poslove vodoprivrede, a program monitoringa voda za piće priprema organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, u skladu sa posebnim propisima.

Nacionalni program monitoringa obuhvata:

- praćenje stanja biodiverziteta;
- praćenje kvaliteta površinskih, podzemnih i voda za kupanje, kao i praćenje kvaliteta voda za piće;
- praćenje stanja morskog ekosistema;
- praćenje sadržaja opasnih i štetnih materija u zemljištu;
- praćenje kvaliteta vazduha;
- sistematsko ispitivanje nivoa nejonizujućih zračenja;
- sistematsko ispitivanje radioaktivnosti u životnoj sredini;
- praćenje nivoa buke u životnoj sredini.

Država obezbeđuje finansijska sredstva za obavljanje nacionalnog monitoringa.

Sprovođenje nacionalnog monitoringa Član 56

Nacionalni monitoring planira i organizuje Agencija .

Za neposredno sprovođenje nacionalnog monitoringa Agencija određuje jednu ili više nacionalnih referentnih laboratorija.

Rješenje o određivanju iz stava 2 ovog člana izdaje se nacionalnoj referentnoj laboratoriji, na osnovu javnog poziva koji raspisuje Agencija.

Nacionalna referentna laboratorija mora ispunjavati opšte i posebne uslove, u skladu sa posebnim propisom.

Agencija utvrđuje ispunjenost uslova za obavljanje poslova za pojedine segmente životne sredine i donosi rješenje o određivanju.

Rješenje o određivanju izdaje se na period do četiri godine.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, program monitoringa kvaliteta površinskih, podzemnih i voda za kupanje sprovodi organ uprave nadležan za hidrometeorološke poslove, a program monitoringa kvaliteta voda za piće sprovodi organ uprave nadležan za poslove zdravlja, u skladu sa posebnim propisima

Program monitoringa za praćenje stanja biodiverziteta sprovodi Agencija.

Opšte i posebne uslove koje mora da ispunjava nacionalna referentna laboratorija za sprovođenje nacionalnog monitoringa, obim i način obavljanja poslova, način prikupljanja podataka i rokovi za dostavljanje podataka, kao i druga pitanja propisuje Ministarstvo.

Informacija o stanju životne sredine Član 57

Na osnovu prikupljenih podataka od nacionalnih referentnih laboratorija iz člana 56 ovog zakona, Agencija priprema Informaciju o stanju životne sredine Crne Gore (u daljem tekstu: Informacija), koju dostavlja Ministarstvu.

U Informaciji iz stava 1 ovog člana daje se ocjena ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori.

Informaciju iz stava 1 ovog člana usvaja Vlada.

Monitoring jedinica lokalne samouprave Član 58

Jedinica lokalne samouprave može u skladu sa zakonom organizovati monitoring životne sredine na svojoj teritoriji, uz prethodno pribavljeno mišljenje Agencije.

Podatke utvrđene monitoringom iz stava 1 ovog člana jedinica lokalne samouprave dostavlja Agenciji.

Sredstva za obavljanje monitoringa iz stava 1 ovog člana obezbjeđuju jedinice lokalne samouprave.

Monitoring koji vrši zagađivač Član 59

Pravno lice i preduzetnik koje je korisnik postrojenja koje zagađuje ili može uzrokovati zagađenje životne sredine dužno je da sprovodi monitoring, u skladu sa posebnim propisima.

Podatke utvrđene monitoringom iz stava 1 ovog člana zagađivač je dužan da dostavi nadležnom organu jedinice lokalne samouprave na čijoj je teritoriji lociran i Agenciji.

Zagađivač planira i obezbjeđuje finansijska sredstva za obavljanje monitoringa iz stava 1 ovog člana.

VIII. IZVJEŠTAVANJE O STANJU ŽIVOTNE SREDINE

Izveštaj o stanju životne sredine

Član 60

Za potrebe praćenja ostvarivanja ciljeva iz dokumenata održivog razvoja i zaštite životne sredine iz člana 29 ovog zakona, strateških, planskih i programskih dokumenata vezanih za pojedine segmente životne sredine i opterećenja, i drugih dokumenata vezanih za zaštitu životne sredine, kao i zbog cjelokupnog uvida u stanje životne sredine, za period od četiri godine, izrađuje se izvještaj o stanju životne sredine Crne Gore.

Izveštaj o stanju životne sredine iz stava 1 ovog člana izrađuje Agencija i dostavlja ga Ministarstvu.

Izveštaj o stanju životne sredine izrađuje se na osnovu Nacionalne liste indikatora zaštite životne sredine.

Nacionalnu listu indikatora zaštite životne sredine iz stava 3 ovog člana utvrđuje Vlada, na predlog Agencije.

Za potrebe izrade Izveštaja o stanju životne sredine, nadležne institucije su dužne da usklade sistem prikupljanja podataka sa Nacionalnom listom indikatora i da podatke dostavljaju Agenciji u odgovarajućoj formi.

Sastavni dio Izveštaja o stanju životne sredine je i Predlog mjera sa Akcionim planom za unaprjeđenje stanja životne sredine.

Izveštaj o realizaciji Predloga mjera usvaja Vlada, za period od četiri godine.

Izveštaj o stanju životne sredine jedinice lokalne samouprave

Član 61

Za potrebe praćenja ostvarivanja ciljeva iz planova i programskih dokumenata vezanih za pojedine segmente životne sredine i opterećenja, kao i drugih dokumenata vezanih za zaštitu životne sredine i u cilju cjelovitog uvida u stanje životne sredine na području jedinice lokalne samouprave, za period od četiri godine, sačinjava se izvještaj o stanju životne sredine za teritoriju jedinice lokalne samouprave.

Izveštaj o stanju životne sredine iz stava 1 ovog člana sadrži odgovarajuće podatke saglasno Nacionalnoj listi indikatora, kao i druge podatke potrebne za izradu ovog izvještaja, zavisno od posebnih karakteristika područja za koje se izvještaj podnosi.

Izveštaj iz stava 1 ovog člana dostavlja se Agenciji, u roku od mjesec dana od dana njegovog usvajanja.

Izveštavanje prema EU

Član 62

Podatke o stanju životne sredine, informacije o sprovođenju propisa, programa i planova iz oblasti životne sredine i ostale relevantne informacije, dostavljaju se nadležnim tijelima EU, u formi, rokovima i na način propisan posebnim propisima, odnosno propisima EU.

IX. INFORMACIONI SISTEM ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Uspostavljanje informacionog sistema

Član 63

Informacioni sistem zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Informacioni sistem) uspostavlja se u cilju efikasnog identifikovanja, klasifikovanja, obrade, praćenja i evidencije prirodnih resursa i upravljanja životnom sredinom.

Sadržina informacionog sistema

Član 64

Informacioni sistem sadrži podatke i informacije o stanju životne sredine, opterećenjima i uticajima na životnu sredinu, a naročito podatke o:

- 1) stanju životne sredine i njenim segmentima, prikupljene i obrađene u skladu sa ovim zakonom, posebnim propisima i Nacionalnom listom indikatora;
- 2) emisijama zagađujućih materija u životnoj sredini;
- 3) prirodnim i prostornim obilježjima;
- 4) prirodnim pojavama;
- 5) prirodnim resursima i korišćenju prirodnih resursa;
- 6) područjima koja su posebnim propisima određena kao zaštićena ili ugrožena;
- 7) biološkoj raznovrsnosti i stanju biodiverziteta;
- 8) uticajima zagađivanja životne sredine na zdravlje ljudi;
- 9) otpadu i upravljanju otpadom;
- 10) hemikalijama;
- 11) industrijskim i ekološkim udesima;
- 12) zagađivačima životne sredine;
- 13) organizacijama u sistemu EMAS;
- 14) zakonodavnim, administrativnim, organizacionim i strateškim mjerama;
- 15) indikatorima održivog razvoja;
- 16) stručnim i naučnim istraživanjima domaćih i međunarodnih institucija;
- 17) planovima i programima zaštite životne sredine i preduzetim mjerama;
- 18) razmjeni informacija sa drugim informacionim sistemima i dr.

Informacioni sistem vodi Agencija.

Informacionim sistemom obezbeđuje se pristup drugim informacionim sistemima i harmonizacija svih relevantnih informacija i podataka na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Bližu sadržinu, način vođenja i održavanja Informacionog sistema, metodologiju unosa i obrade podataka, strukturu, zajedničke osnove, kategorije i nivoe sakupljanja podataka, kao i sadržinu podataka o kojima se redovno i obavezno obavještava javnost propisuje Ministarstvo.

Obaveze dostavljanja podataka za informacioni sistem

Član 65

Svi subjekti zaštite životne sredine iz člana 7 ovog zakona dužni su da, na zahtjev Agencije, dostavljaju podatke i informacije za potrebe vođenja Informacionog sistema.

Nacionalna infrastruktura prostornih informacija

Član 66

Informacioni sistem iz člana 64 ovog zakona je sastavni dio nacionalne infrastrukture prostornih informacija.

Uspostavljanje nacionalne infrastrukture prostornih informacija podrazumijeva definisanje osnovnih pravila koja korisnicima daju integrisan servis prostornih informacija za potrebe ekoloških politika i potrebe politika i aktivnosti koje mogu imati uticaj na životnu sredinu.

Infrastruktura prostornih informacija podrazumijeva meta-podatke, setove prostornih podataka i servise prostornih podataka; mrežne servise i tehnologije, sporazume o dijeljenju, pristupu i upotrebi; mehanizme koordinacije i nadzora, procese i procedure, uspostavljene, vođene ili stavljene na raspolaganje u skladu sa zakonom.

Prostorni podaci su svi oni podaci koji imaju direktnu ili indirektnu vezu sa specifičnom lokacijom ili geografskim područjem.

Set prostornih podataka podrazumijeva kolekciju prostornih podataka koji su međusobno povezani.

Katastar zagađivača

Član 67

Katastar zagađivača životne sredine (u daljem tekstu: katastar zagađivača) sadrži podatke o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prenosa i odlaganja zagađujućih materija i otpada u životnu sredinu.

Katastar zagađivača vodi Agencija na osnovu podataka koje dostavljaju zagađivači.

Bliži sadržaj i način vođenja katastra iz stava 1 ovoga člana, obveznike, način i rokove prikupljanja i dostavljanja podataka o emisijama, odnosno ispuštanju i druge podatke od značaja za vođenje katastra propisuje Ministarstvo.

X. INFORMISANJE JAVNOSTI, UČEŠĆE JAVNOSTI I ZAINTERESOVANE JAVNOSTI I PRISTUP PRAVOSUĐU U PITANJIMA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

1. Informisanje javnosti o životnoj sredini

Član 68

Organ vlasti dužan je da obezbijedi pristup informacijama o životnoj sredini, koje posjeduje, u skladu s ovim zakonom i posebnim propisima kojima se uređuje pravo javnosti na pristup informacijama.

Pravo na pristup informacijama o životnoj sredini

Član 69

Pravo pristupa informacijama o životnoj sredini odnosi se na:

- stanje pojedinih segmenata životne sredine, kao što su: vazduh, voda, more, zemljište, priroda, biološka i prediona raznovrsnost, staništa, močvare, obalno područje, uključujući genetički modifikovane organizme, kao i međusobne uticaje pojedinih segmenata životne sredine;

- faktore kao što su: supstance, energija, buka, zračenje, radijacija uključujući i radioaktivni otpad, otpad, emisije i druga ispuštanja u životnu sredinu, koji utiču, ili mogu uticati na segmente životne sredine;
- mjere koje su sadržane u strateškim dokumentima, propisima, planovima, programima, sporazumima o životnoj sredini, aktivnosti koje mogu direktno ili indirektno uticati na pojedine segmente životne sredine i faktore, kao i mjere ili aktivnosti utvrđene radi njihove zaštite;
- izvještaje o sprovođenju propisa koji se odnose na zaštitu životne sredine;
- analizu troškova i druge finansijske analize koje se primjenjuju kao dio mjera i aktivnosti sa ciljem zaštite i poboljšanja stanja životne sredine,
- informacije koje se odnose na uslove kvaliteta života ljudi, njihovo zdravlje i bezbjednost, zagađenje lanca ishrane, uslove života, kulturnu baštinu i izgrađene objekte, u mjeri kada na njih utiče ili može uticati stanje pojedinih segmenata životne sredine, odnosno, stanje uzrokovano faktorima i/ili mjerama iz al. 2. i 3 ovog člana.

Objavljivanje informacija o životnoj sredini

Član 70

Organi vlasti dužni su da obezbijede u okviru svoje nadležnosti redovno objavljivanje informacija o životnoj sredini u skladu sa ovim zakonom, putem dostupnih elektronskih baza podataka ili putem drugih odgovarajućih sredstava informisanja.

Agencija je dužna da prikuplja i objavljuje informacije koje se odnose posebno na:

- tekstove međunarodnih ugovora, konvencija ili sporazuma i pravo Evropske unije;
- propise koji se odnose na životnu sredinu;
- strategije, planove, programe i druge dokumente koji se odnose na životnu sredinu;
- izvještaje o stanju životne sredine;
- podatke dobijene praćenjem stanja životne sredine;
- izvještaje o sprovođenju propisa iz oblasti životne sredine, uključujući sprovođenje međunarodnih ugovora i strateških dokumenata, planova i programa iz oblasti životne sredine,
- dozvole/saglasnosti koje imaju značajan uticaj na životnu sredinu kao i sporazume sklopljene sa ciljem zaštite životne sredine,
- druge podatke od značaja za zaštitu životne sredine.

Informacije iz stava 1 ovoga člana moraju biti uredno ažurirane.

Organi vlasti dužni su da bez odlaganja obavijeste javnost putem sredstava javnog informisanja ili na drugi odgovarajući način u slučajevima neposredne opasnosti za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu, bez obzira da li su te opasnosti uzrokovane ljudskom djelatnošću ili prirodnim pojavama.

Organi vlasti i zagađivači dužni su, odmah po saznanju, bez odlaganja, da obavijeste javnost o prekoračenjima propisanih graničnih vrijednosti emisija u životnoj sredini.

Zahtjev i rok za davanje informacija iz oblasti životne sredine

Član 71

Svako domaće i strano fizičko i pravno lice može podnijeti zahtjev za pristup informacijama o životnoj sredini organu vlasti koji posjeduje informaciju o životnoj sredini, bez obaveze da navodi razloge i objašnjava interes traženja informacija.

Organ vlasti koji posjeduje informaciju o životnoj sredini, ili na koje se informacija o životnoj sredini odnosi, omogućit će pristup informacijama u roku određenom posebnim propisom kojim se uređuje pravo na pristup informacijama.

Organ vlasti može produžiti rok iz stava 2 ovog člana za osam dana, ako se traži pristup izuzetno obimnoj i složenoj informaciji o životnoj sredini.

U slučaju iz stava 3 ovog člana, organ vlasti dužan je da, u roku od pet dana od dana podnošenja zahtjeva, u pisanoj formi, obavijesti podnosioca zahtjeva o produženju roka za rješavanje po zahtjevu i o razlozima produženja.

Informacija o životnoj sredini, ako je to prema prirodi stvari moguće, daje se u obliku u kojem to zahtijeva podnositelj zahtjeva.

Informacije o životnoj sredini

Član 72

Organ vlasti će odbiti zahtjev za davanjem informacije o životnoj sredini u slučajevima propisanim posebnim propisom kojim se uređuje pravo na slobodan pristup informacijama.

Izuzetno, organ vlasti koji posjeduje informaciju o životnoj sredini ne može odbiti zahtjev za pristup informaciji o životnoj sredini ako se taj zahtjev odnosi na emisije zagađujućih materija u životnoj sredini.

Organ vlasti će odbiti zahtjev za davanje informacije o životnoj sredini ako se zahtjev odnosi na informacije, dokumente ili druge podatke koji su u fazi izrade, pri čemu je dužan navesti naziv organa koji priprema predmetnu informaciju, kao i vrijeme potrebno za njen završetak.

Protiv akta organa vlasti o zahtjevu za pristup informaciji podnositelj zahtjeva i drugo zainteresovano lice može izjaviti žalbu nadležnom organu, shodno posebnom propisu kojim se uređuje pravo na slobodan pristup informacijama.

Kvalitet informacija o životnoj sredini

Član 73

Organi vlasti dužni su, u okviru svoje nadležnosti, obezbijediti da informacije koje su sačinili ili koje su sačinjene u njihovo ime, budu ažurne, tačne i uporedive.

Ukoliko se radi o zahtjevu za informacijom koja se odnosi na faktore kao što su supstance, energija, buka, zračenje, radijacija uključujući i radioaktivni otpad, otpad, emisije i druga ispuštanja u životnu sredinu, organi vlasti dužni su, ako su dostupne takve informacije, informisati podnosioca zahtjeva o:

- mjestu gdje se mogu pronaći;
- mjernim postupcima, metodama analiza, uzorkovanja, prethodne obrade uzoraka korišćenih u prikupljanju podataka, ili o odgovarajućim standardizovanim postupcima koji su korišćeni.

Učešće javnosti i zainteresovane javnosti

Član 74

Nadležni organi za poslove zaštite životne sredine dužni su da blagovremeno obavještavaju javnost i zainteresovanu javnost o postupcima odlučivanja u pitanjima životne sredine koji se odnose na:

- 1) stratešku procjenu uticaja planova i programana životnusedinu;
- 2) procjenu uticaja projekata čija realizacija može dovesti do zagađivanja životne sredine ili predstavlja rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- 3) postupak izdavanja dozvole za integrisano sprječavanje i kontrolu zagađivanja kroz odobravanje rada novih, odnosno postojećih postrojenja.
- 4) druga pitanja iz oblasti životne sredine u skladu sa posebnim propisima.

U postupcima odlučivanja u pitanjima životne sredine iz stava 1 ovog člana učešće javnosti i zainteresovane javnosti obezbjeđuje se u skladu sa posebnim propisima.

Pravo na pravnu zaštitu u pitanjima zaštite životne sredine

Član 75

Zainteresovana javnost u postupku ostvarivanja prava na zdravu životnu sredinu kao stranka ima pravo da pokreće postupak preispitivanja odluke pred nadležnim organom, odnosno sudom, u skladu sa zakonom.

Zainteresovana javnost ima pravo podnošenja žalbe protiv odluke nadležnog organa za poslove zaštite životne sredine, odnosno pravo podnošenja tužbe nadležnom sudu u skladu sa posebnim propisima.

XI. SPROVOĐENJE MEĐUNARODNIH UGOVORA IZ OBLASTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Sprovođenje međunarodnih ugovora

Član 76

Za sprovođenje potvrđenih međunarodnih ugovora iz oblasti životne sredine Ministarstvo imenuje kontakt osobe iz reda zaposlenih u Ministarstvu.

Predstavnici organa uprave i organa državne uprave mogu biti imenovani u radna tijela međunarodnih ugovora iz stava 1 ovog člana, na predlog Ministarstva.

Predstavnici organa u sastavu Ministarstva dužni su da o radu radnih tijela u koja su imenovani, sastancima kojima prisustvuju i naročito zaključcima iz kojih nastaju obaveze za državu dostavljaju izvještaje kontakt osobi za određeni međunarodni ugovor.

Lista kontakt osoba za potvrđene međunarodne ugovore redovno se ažurira i objavljuje na internet stranici Ministarstva.

XII. FINANSIRANJE

Namjenska sredstva za zaštitu životne sredine

Član 77

Poslove finansiranja pripreme, sprovođenja i razvoja programa, projekata i sličnih aktivnosti u cilju očuvanja, održivog korišćenja, zaštite i unaprjeđivanja životne sredine, energetske efikasnosti i korišćenja obnovljivih izvora i energije, sprovođenje ciljeva i načela zaštite životne sredine radi postizanja integralnog i cjelovitog očuvanja kvaliteta životne sredine, očuvanja biološke, geološke i predione raznovrsnosti i racionalnog korišćenja prirodnih dobara i energije kao osnovnih uslova održivog razvoja, kao i ostvarivanje prava građana na zdravu životnu sredinu, realizuju se iz namjenskih sredstava, u skladu sa posebnim propisom.

Finansiranje u oblasti životne sredine

Član 78

Država, odnosno jedinica lokalne samouprave, u okviru svojih ovlašćenja, obezbjeđuje finansijska sredstva za podsticanje zaštite i unaprjeđenja životne sredine.

Izvori finansiranja

Član 79

Sredstva za finansiranje zaštite životne sredine (u daljem tekstu: namjenska sredstva) obezbjeđuju se iz:

- državnog budžeta;
- budžeta jedinice lokalne samouprave;
- sredstava eko-naknada;
- međunarodnih i domaćih kredita, donacija i pomoći;
- instrumenata, programa i fondova Evropske unije, Ujedinjenih nacija i međunarodnih organizacija;
- stranih ulaganja namijenjenih zaštiti životne sredine;
- ostalih izvora finansiranja .

Sredstva iz stava 1 ovog člana koriste se isključivo za očuvanje, zaštitu i unaprjeđenje stanja životne sredine u skladu sa strategijama, programima i planovima.

Eko-naknade

Član 80

Eko-naknade su naknade zbog zagađivanja životne sredine po principu „zagađivač plaća”.

Eko-naknade iz stava 1 ovog člana dužna su da plaćaju pravna i fizička lica za:

- ispuštanje zagađujućih materija u vazduh;
- korišćenje supstanci koje uništavaju ozonski omotač;
- stvaranje i deponovanje opasnog otpada.

Visinu naknada, način obračuna i plaćanja eko naknada iz stava 2 ovog člana utvrđuje Vlada.

Drugi izvori finansiranja

Član 81

Za finansiranje zaštite životne sredine sredstva se mogu obezbijediti i iz privatnih izvora kroz sistem koncesija, javno-privatnog partnerstva i drugih odgovarajućih modela takvog finansiranja shodno posebnim propisima.

Korišćenje namjenskih sredstva

Član 82

Namjenska sredstva uplaćuju se u državni budžet na poseban podračun (ekološki račun) i koriste se za namjene utvrđene ovim zakonom.

Sredstva iz stava 1 ovog člana koriste se za:

- realizaciju Nacionalnog programa za zaštitu životne sredine;
- sufinansiranje programa zaštite i razvoja zaštićenih prirodnih dobara;
- finansiranje troškova sprovođenja preventivnih mjera ili mjera remedijacije kada je zagađivač nepoznat;
- sufinansiranje interventnih mjera u vanrednim situacijama zagađivanja životne sredine;
- sufinansiranje i drugih investicionih programa koji doprinose bitnom smanjenju zagađivanja životne sredine;
- izradu idejnih rješenja, naučno-istraživačkih projekata aplikativnog karaktera, studija, elaborata i izvođačkih projekata;
- sufinansiranje stručnog osposobljavanja kadrova u stručnim, naučnim, privrednim i upravnim organizacijama iz oblasti životne sredine od interesa za državu;
- sufinansiranje organizovanih aktivnosti u preduzimanju mjera iz oblasti životne sredine u okviru ekoloških nevladinih organizacija;
- sufinansiranje publikacija, časopisa, stručnih i naučnih skupova i informativno-propagandnih aktivnosti u oblasti zaštite i poboljšanja kvaliteta životne sredine.

Naknade jedinica lokalne samouprave

Član 83

Jedinica lokalne samouprave može, iz okvira svojih prava i dužnosti, propisati naknadu za zaštitu i unaprjeđivanje životne sredine u skladu sa svojim potrebama i specifičnostima.

Visinu naknade iz stava 1 ovog člana, način plaćanja, kao i olakšice za određene kategorije obveznika plaćanja, propisuje jedinica lokalne samouprave, uz prethodnu saglasnost Vlade, u skladu sa zakonom.

Prikupljena sredstva po osnovu naknada iz stava 1 ovog člana moraju se namjenski iskoristiti za zaštitu i unapređenje životne sredine na teritoriji jedinice lokalne samouprave.

XIII. NADZOR

Upravni nadzor

Član 84

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo i drugi nadležni organi državne uprave, u skladu sa zakonom.

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši organ uprave nadležan za inspekcijske poslove preko nadležnih inspekcija, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Ovlašćenja ekološkog inspektora

Član 85

U vršenju inspekcijskog nadzora ekološki inspektor ima ovlašćenje da utvrdi da li:

- se upravljanje životnom sredinom vrši na način propisan ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu ovog zakona i posebnim propisima;
- se upravljanje, odnosno održivo korišćenje i zaštita prirodnih dobara vrši u skladu sa dokumentima održivog razvoja i zaštite životne sredine, kao i instrumentima zaštite životne sredine;
- se u obavljanju djelatnosti seveso postrojenja preduzimaju propisane mjere u cilju sprječavanja i kontrole udesa koji uključuju opasne materije;
- se sprovode mjere i uslovi zaštite životne sredine u planiranju i izgradnji;
- da li su ispunjeni uslovi za uključivanje u sistem EMAS, odnosno postupanje pravnog i fizičkog lica u sistem EMAS u skladu sa propisanim uslovima;
- da li se ekološki znak za proizvode, procese ili usluge koristi na propisan način;
- zagađivač sprovodi monitoring u skladu sa zakonom;
- jedinice lokalne samouprave sačinjavaju izvještaj o stanju životne sredine na propisan način;
- subjekti dostavljaju podatke i informacije za potrebe vođenja informacionog sistema zaštite životne sredine;
- zagađivači dostavljaju podatke za potrebe vođenja katastra zagađivača;
- se sprovode obaveze iz potvrđenih međunarodnih ugovora u oblasti zaštite životne sredine;
- se sprovode druge propisane mjere i uslovi zaštite životne sredine.

Prava i obaveze ekološkog inspektora

Član 86

U vršenju poslova iz člana 85 ovog zakona ekološki inspektor je obavezan da:

- naredi dostavljanje Obavještenja, odnosno izradu Plana prevencije udesa, ili Izvještaja o bezbjednosti i Plan zaštite od udesa, u zavisnosti od količina opasnih materija;
- naredi preduzimanje mjera za sprječavanje hemijskog udesa i ograničavanje uticaja tog udesa na život zdravlje ljudi i životnu sredinu na propisan način;
- zabrani upotrebu znaka EMAS suprotno odredbama ovog zakona;
- zabrani korišćenje ekološkog znaka suprotno odredbama ovog zakona;
- zabrani proizvodnju, stavljanje na tržište i upotrebu, dugotrajnih organskih zagađivača (POPs hemikalija) u smješama ili kao sastavni dio proizvoda, koje po odredbama ovog zakona nijesu dozvoljena;
- zabrani stavljanje u promet i upotrebu azbestnih vlakana, koje po odredbama ovog zakona nijesu dozvoljena;
- zabrani izvoz metalne žive, cinabarita, živinog (I) hlorida, živinog (II) oksida i smjesa metalne žive s drugim supstancama, uključujući legure žive, s koncentracijom žive od najmanje 95 % masenog udjela, koje po odredbama ovog zakona nijesu dozvoljena;
- naredi skladištenje metalne žive koja se smatra otpadom, na propisan način;
- naredi dostavljanje informacije o kretanjima i upotrebi metalne žive, na propisan način;
- naredi zagađivaču obavljanje monitoringa stanja životne sredine na propisan način;

- naredi zagađivaču dostavljanje podataka utvrđenih monitoringom nadležnim organima, u skladu sa ovim zakonom;
- naredi dostavljanje podataka za vođenje katastra zagađivača;
- naredi izvršenje drugih propisanih obaveza u cilju sprječavanja zagađenja životne sredine.

Ovlašćenja geološkog inspektora Član 87

U vršenju inspekcijskog nadzora geološki inspektor ima ovlašćenje da utvrdi da li:

- se geološko skladištenje ugljendioksida vrši u skladu sa dozvolom izdatom od strane organa državne uprave nadležnog za poslove geoloških istraživanja;
- se prekogranični transport ugljendioksida vrši na način utvrđen dozvolom izdatom od strane organa državne uprave nadležnog za poslove geoloških istraživanja.

Prava i obaveze geološkog inspektora Član 88

U vršenju poslova iz člana 87 ovog zakona geološki inspektor je obavezan da:

- zabrani geološko skladištenje ugljendioksida, koje po odredbama ovog zakona nije dozvoljeno;
- zabrani geološko skladištenje ugljendioksida u svrhu istraživanja ukoliko ne ispunjava uslove na osnovu kojih mu je izdata dozvola;
- zabrani prekogranični transport ugljendioksida za potrebe prekograničnih skladišta ili skladišnih kompleksa ukoliko ne ispunjava uslove na osnovu kojih mu je izdata dozvola.

Prava i obaveze tržišnog inspektora Član 89

U vršenju poslova tržišni inspektor je obavezan da naredi isticanje informacije o potrošnji goriva i emisijama ugljendioksida na mjestu prodaje novih putničkih vozila na propisan način.

XIV. KAZNENE ODREDBE

Prekršajne odredbe Član 90

Novčanom kaznom od 2.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) ne dostavi Obavještenje, odnosno izradi Plan prevencije udesa, ili Izvještaja o bezbjednosti i Plan zaštite od udesa, u zavisnosti od količina opasnih materija kojima se vrše aktivnosti u kojima je prisutna ili može biti prisutna jedna ili više opasnih materija (član 40 stav 3);
- 2) ne preduzme mjere za sprječavanje hemijskog udesa i ograničavanja uticaja tog udesa na život zdravlje ljudi i životnu sredinu utvrđenim dokumentima iz člana 40 stav 3 ovog zakona (član 40 stav 4);
- 3) ne upotrebljava znak EMAS na propisan način (član 43 stav 3);
- 4) ne koristi ekološki znak na propisan način (član 44 stav 6);
- 5) proizvodi, stavlja na tržište i upotrebljava, dugotrajne organske zagađivače (POPs hemikalija) u smješama ili kao sastavni dio proizvoda (član 47 stav 1);

- 6) stavlja u promet i upotrebljava azbestna vlakna u propisanim količinama (član 48 st. 1 i 2)
- 7) izvozi metalnu živu, cinabarit, živin (I) hlorid, živin (II) oksid i smjesu metalne žive sa drugim supstancama, uključujući legure žive, sa koncentracijom žive od najmanje 95 % masenog udjela (član 49 stav 1);
- 8) ne dostavi Agenciji informacije o kretanjima i upotrebi metalne žive iz člana 49 stav 1 ovog zakona (član 49 stav 7);
- 9) na mjestu prodaje vidno ne istakne informacije o potrošnji goriva i emisijama ugljendioksida na propisan način (član 50 stav 3);
- 10) obavlja geološko skladištenje ugljendioksida na teritoriji Crne Gore, u njenim teritorijalnim vodama i isključivoj ekonomskoj zoni (član 51 stav 2);
- 11) obavlja geološko skladištenje ugljendioksida u vodnim tijelima (član 51 stav 3);
- 12) obavlja geološko skladištenje ugljendioksida u svrhu istraživanja bez dozvole organa državne uprave nadležnog za poslove geoloških istraživanja (član 51 stav 5);
- 13) ne izradi studiju o mogućnosti kaptaze ugljendioksida, za objekte sa izlaznom snagom od 300 MW i više, čija je dozvola za rad izdata nakon stupanja na snagu ovog zakona (član 53 stav 1);
- 14) ne sprovodi monitoring a korisnik je postrojenja koje zagađuje ili može uzrokovati zagađenje životne sredine (član 59 stav 1);
- 15) ne dostavi nadležnom organu jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji je lociran i Agenciji, podatke utvrđene monitoringom (član 59 stav 2);
- 16) ne dostavi Agenciji podatke i informacije za potrebe vođenja Informacionog sistema (član 65);
- 17) ne dostavi podatke za potrebe vođenja katastra zagađivača (član 67 stav 2);
- 18) ne obavijesti javnost o prekoračenjima propisanih graničnih vrijednosti emisija u životnoj sredini (član 70 stav 5).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 4.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 12.000 eura.

XV. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Podzakonski akti

Član 91

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se podzakonski akti donešeni na osnovu Zakona o životnoj sredini ("Službeni list CG", broj 48/08), ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Započeti postupci

Član 92

Postupci pokrenuti po Zakonu o životnoj sredini ("Službeni list CG", broj 48/08) do stupanja na snagu ovog zakona završiće se po tom zakonu.

Prestanak važnosti

Član 93

Danom početka primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o životnoj sredini ("Službeni list CG", broj 48/08).

Stupanje na snagu
Član 94

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

O B R A Z L O Ž E N J E

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o životnoj sredini sadržan je u odredbi člana 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je predviđeno da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o životnoj sredini predstavlja krovni zakon u oblasti životne sredine. Ovim zakonom uređuju se principi zaštite životne sredine i održivog razvoja, subjekti, instrumenti i mjere zaštite životne sredine, pristup informacijama, učešće javnosti, pristup pravosuđu u pitanjima životne sredine, finansiranje u životnoj sredini i druga pitanja od značaja za životnu sredinu.

Postojeći Zakon o životnoj sredini („Službeni list CG“, br. 48/08) donešen je 2008. godine i istim je postavljen osnov za sprovođenje politike zaštite životne sredine shodno principima održivog razvoja. Nakon višegodišnje primjene Zakona, ukazala se potreba za njegovom promjenom i novim zakonskim rješenjima.

U prilog navedenom je i činjenica da je u periodu od 2008. godine donijet čitav set posebnih propisa, koji transponuju pravnu tekovinu Evropske unije u oblasti zaštite životne sredine. Takođe, određena postojeća zakonska rješenja utvrđena Zakonom o životnoj sredini, neophodno je unaprijediti. Dalje, važan segment se odnosi i na dodatno usaglašavanje sa legislativom EU, odnosno potvrđenim međunarodnim ugovorima (kao što su učešće javnosti i III stub Arhuske konvencije, kao i rješenjima definisanim posebnim propisima).

Predloženi Zakon o životnoj sredini, kao *lex generalis* u oblasti životne sredine postavlja osnov za donošenje drugih akata kojima će se nacionalno zakonodavstvo u potpunosti uskladiti sa evropskim. Istim su obuhvaćene sve značajne oblasti životne sredine. Ovaj zakon je preuzeo i određene institute iz evropskih direktiva, kao što su praćenje stanja životne sredine (monitoring), informacijski sistem zaštite životne sredine i dr.

Zaštitom životne sredine obezbjeđuje se ostvarivanje prava čovjeka na život i razvoj u zdravoj životnoj sredini, kao i uravnotežen odnos privrednog razvoja i životne sredine. Osnovni principi utvrđeni ovim zakonom su: princip održivog razvoja, princip integralnog pristupa zaštiti životne sredine, princip očuvanja prirodnih resursa, princip saradnje, princip zagađivač plaća, princip korisnik plaća, obavezno osiguranje, princip prevencije, princip predostrožnosti, princip supsidijarne odgovornosti, princip primjene podsticajnih mjera, princip pristupa informacijama i učešća javnosti, princip zaštite prava na zdravu životnu sredinu i pristup pravosuđu.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM UGOVORIMA

U periodu od 2008. godine usvojeni su značajni međunarodni ugovori, odnosno konvencije i protokoli iz oblasti zaštite životne sredine: Konvencija o procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu (ESPOO), Protokol o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (SEAProtokol), Konvencija o pristupu informacijama, učešću javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima životne sredine (Arhuska konvencija), Konvencija o prekograničnim uticajima industrijskih akcidenata. Dalje, Crna Gora je takođe zemlja članica Stokholmske konvencije o dugotrajnim organskim zagađujućim materijama, zatim Konvencije o zaštiti morske sredine i priobalnog područja Sredozemlja sa pratećim protokolima (pet do sada ratifikovanih protokola), Konvencije o očuvanju migratornih vrsta divljih životinja (Bonska Konvencija), Konvencije o zaštiti evropskih divljači i prirodnih staništa (Bernska Konvencija), Evropske Konvencije o predjelima, Konvencije o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune (CITES konvencija), Sporazuma o zaštiti kitova Cetacea u Crnom moru, Sredozemnom moru i susjednom atlanskom području- ACCOBAMS, Sporazuma o zaštiti afričko-euroazijskih migratornih ptica močvarica (AEWA), Sporazuma o zaštiti slijepih miševa u Evropi (EUROBATS) i dr.

U pripremi Zakona su korišćeni sljedeći propisi EU: Uredba (EZ) br 1221/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. novembra 2009. o dobrovoljnom učešću organizacija u Zajednici eko-menadžmenta i revizije sheme (EMAS), kojom se ukida Uredba (EZ) br 761/2001 i Odluka Komisije 2001/681 / EC i 2006/193 / EC; Uredba EC br 66/2010 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. novembra 2009. o EU znaku za životnu sredinu; Direktiva 2012/18 / EU od Evropskog parlamenta i Savjeta od 4. jula 2012. o kontroli opasnosti od većih udesa uključuju opasne materije, o izmjenama i potom ukidanju Direktive Savjeta 96/82 / EC; Uredba (EZ) br 850/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 29. aprila 2004 o dugotrajnim organskim zagađujućim supstancama koja dopunjuje Direktiva 79/117 / EEC i Uredbe (EC) 1195/2006, (EK) 172/2007, (EC) 323/2007, (EK) 219/2009, (EK) 304/2009, 756/2010 i (EZ) 757/2010 (POPs Uredba); Uredba (EZ) br 1102/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta od 22. oktobra 2008 o zabrani izvoza metalne žive i određenih jedinjenja i smješa i bezbjedno skladištenje metalne žive; Direktiva Savjeta 87/217 / EEC od 19. marta 1987. o prevenciji i smanjenju zagađenja životne sredine azbestom dopunjena Direktivom 91/692 / EEC i Uredba (EZ) 807/2003 (Azbest Direktiva); Regulativa 525/2013/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. maja 2013. o mehanizmu za praćenje i izvještavanje o emisijama gasova sa efektom staklene bašte i za izvještavanje o drugim informacijama u vezi klimatskih promjena na nacionalnoj osnovi i Unije; Direktiva 1999/94/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. decembra 1999. o dostupnosti informacija za potrošače o efikasnom korišćenju goriva i emisijama CO₂ prilikom prodaje novih putničkih vozila; Direktiva 2009/31/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. aprila 2009. o geološkom skladištenju ugljen-dioksida. Ovim zakonom je u oblasti pristupa informacijama, učešća javnosti i prava na pravnu zaštitu, izvršeno transponovanje pojedinih odredbi Direktive 2003/4/EC o javnom pristupu informacijama o životnoj sredini i ukidanju Direktive Savjeta 90/313/EEC i Direktive 2003/35/EC kojom se omogućuje učešće javnosti u izradi nacrtu određenih planova i programa koji se odnose na životnu sredinu i kojom se mijenjaju i dopunjuju Direktive Savjeta 85/337 i 96/61 u pogledu učešća javnosti i prava na pravnu zaštitu. Prenošenjem navedenih odredi postignuto je potpuno usaglašavanje sa pomenutom direktivom. Takođe, u dijelu koji se odnosi na informacioni sistem, uvodi se pojam prostornih informacija shodno Direktivi 2007/2/EC Evropskog

parlamenta i Savjeta od 14. marta 2007. godine kojom se uspostavlja Infrastruktura za prostorne informacije u Evropskoj zajednici (INSPIRE). Takođe su uvrštene i odredbe Direktive 1999/94/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. decembra 1999. godine o dostupnosti informacija za potrošače o efikasnom korišćenju goriva i emisijama CO2 prilikom prodaje novih putničkih vozila.

IV. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

OSNOVNE ODREDBE

U poglavlju koje se odnosi na Osnovne odredbe definisani su predmet zakona, integralni sistem zaštite životne sredine, ciljevi zaštite životne sredine, principi zaštite životne sredine, posebni zakoni i značenje izraza. Ovim zakonom uređuje se integralni sistem zaštite životne sredine kojim se obezbjeđuje cjelovito očuvanje kvaliteta životne sredine, očuvanje biološke i predione raznovrsnosti, racionalno korišćenje prirodnih dobara i energije na najpovoljniji način za životnu sredinu, kao osnovni uslov zdravog i održivog razvoja.

U smislu ovog zakona, životna sredina je definisana kao prostor, odnosno prirodno okruženje: vazduh, zemljište, voda i more, biljni i životinjski svijet; pojave i djelovanja: klima, jonizujuća i nejonizujuća zračenja, buka i vibracije, kao i okruženje koje je stvorio čovjek: gradovi i druga naselja, kulturno-istorijska baština, infrastrukturni, industrijski i drugi objekti.

SUBJEKTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

U poglavlju II definisani su subjekti zaštite životne sredine, kao i obaveze subjekata, obaveze pravnih i fizičkih lica, obavljanje djelatnosti, nadležnosti Ministarstva, Agencije za zaštitu životne sredine i nadležnosti lokalne samouprave, i nevladine organizacije. U ovom poglavlju definisano je da zaštitu životne sredine, u okviru svojih prava i obaveza obezbjeđuju: državni organi i organi državne uprave, jedinice lokalne samouprave, druga domaća i strana pravna i fizička lica, nevladine organizacije, građani i udruženja građana.

Date su nadležnosti Ministarstva nadležnog za poslove životne sredine, odnosno da isti vrši poslove koji se odnose na politiku i sistem zaštite i unaprijeđenja životne sredine i klimatskih promjena, sprovodi i prati proces harmonizacije pravnog sistema u oblasti životne sredine i klimatskih promjena sa pravnom tekovinom EU, saradnja sa NVO, utvrđuje, koordinira i vrši nadzor nad sprovođenjem mjera zaštite i poboljšanja kvaliteta životne sredine, koordinira izradu i sprovođenje strategija iz oblasti životne sredine, izvršava obaveze iz preuzetih međunarodnih ugovora i sporazuma i ostvaruje međunarodnu saradnju, uključujući i saradnju sa Evropskom komisijom i razmjenu podataka u oblasti životne sredine.

Zakonom je dalje definisano da stručne i sa njima povezane upravne poslove iz oblasti zaštite životne sredine vrši organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine. U obavljanju poslova Agencija izdaje dozvole, vrši monitoring, izrađuje analize i izvještaje, vrši inspekcijske poslove i ostvaruje komunikaciju sa relevantnim domaćim i međunarodnim organima i organizacijama, kao i sa javnošću, vrši i druge poslove utvrđene ovim zakonom i posebnim propisima.

SEGMENTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE I UTICAJI OPTEREĆENJA

U navedenom poglavlju definisana zaštita segmenata životne sredine, zaštita tla i zemljišta, zaštita voda, zaštita mora i obalnog područja, zaštita vazduha, zaštita prirode, zaštita i očuvanje šuma, zaštita od buke u životnoj sredini, zaštita od štetnog uticaja hemikalija, upravljanje otpadom, zaštita od štetnog uticaja genetički modifikovanih organizama, zaštita od zračenja, zaštita životne sredine od negativnog uticaja klimatskih promjena.

Istim je utvrđeno da segmenti životne sredine moraju biti zaštićeni od zagađenja pojedinačno i u okviru ostalih segmenata životne sredine, uzimajući u obzir njihove međusobne odnose i međuuticaje, kao i da se zaštita od zagađenja i očuvanje pojedinih segmenata životne sredine uređuju ovim zakonom i posebnim zakonima.

DOKUMENTI ODRŽIVOG RAZVOJA I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

U ovom poglavlju utvrđeni su dokumenti održivog razvoja i životne sredine i to: Nacionalna strategija održivog razvoja sa Akcionim planom, Nacionalna strategija o klimatskim promjenama, Strategija niskokarbonskog razvoja, Nacionalni plan adaptacije na klimatske promjene, Nacionalni plan borbe protiv dezertifikacije, Strategija zaštite morske sredine, Nacionalna strategija integralnog upravljanja obalnim područjem, lokalni planovi zaštite životne sredine; strategije, planovi i programi koji se donose, odnosno koji su donešeni prema posebnim propisima u pojedinim oblastima za pojedine segmente životne sredine i opterećenja. Navedenim dokumentima definišu se strateški ciljevi zaštite životne sredine u za određene oblasti.

Nacionalna strategija održivog razvoja sa Akcionim planom - Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore (NSOR) usvojena 2007. godine predstavljala je značajan korak ka sprovođenju ustavnog opredjeljenja o Crnoj Gori kao ekološkoj državi. Akcioni plan Nacionalne strategija održivog razvoja Crne Gore odnosio se na period 2007-2012. godine. U ovom periodu Akcioni plan NSOR CG je pretrpio reviziju u skladu sa izvještajima o implementaciji i rezultatima ostvarenog napretka.

Revizija Nacionalne strategije održivog razvoja Crne Gore započeta je u septembru 2013. godine uzimajući u obzir okolnosti da je rok primjene Akcionog plana NSOR CG 2007-2012. godine je istekao, kao i da je došlo do promjene ukupnog društveno-ekonomskog ambijenta u Crnoj Gori, primarno u kontekstu napretka u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Takođe su generisane nove obaveze u međunarodnom kontekstu, od kojih su primarne one koje se odnose na: obaveze koje su proizašle iz završnog dokumenta "Budućnost kakvu želimo" UN Konferencije o održivom razvoju Rio+20 i prioritetne ciljeve utvrđene Evropskom strategijom rasta EU 2020, kao i obaveze u kontekstu tekućeg procesa pregovora o globalnim ciljevima održivog razvoja i Razvojnoj agendi poslije 2015. godine.

Nova Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore 2015-2020 će kao prioritetne teme obraditi: očuvanje i vrednovanje prirodnog kapitala, inkluzivni rast, razvoj zasnovan na znanju, ravnomjerni regionalni razvoj, upravljanje za održivi razvoj. Za prioritetne teme i prioritetna pitanja održivog razvoja u Akcionom planu će biti utvrđen pregled mjera, akcija i indikatora.

Nacionalnom strategijom o klimatskim promjenama utvrđuje se nacionalna politika vezana za smanjenje negativnih efekata klimatskih promjena uključujući mjere za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte i mjere za prilagođavanje (adaptaciju) na klimatske promjene.

Strategija niskokarbonskog razvoja je strateški dokument kojim se obuhvata cjelokupna razvojna politika Crne Gore u svim segmentima u kojima se mogu primjeniti mjere za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte (npr. turizam, industrija, energetika, prostorno planiranje, itd.).

Nacionalnim planom adaptacije na klimatske promjene utvrđuje se strateški pristup prilagođavanja na negativne efekte klimatskih promjena kao što su poplave, šumski požari, toplotni talasi i slično, kao i strateško planiranje mjera za njihovo sprječavanje i ublažavanje u oblastima kao što su upravljanje vodama, upravljanje šumama, zdravstvena zaštita stanovništva, bezbjednost i spašavanje i dr.

Nacionalni plan borbe protiv dezertifikacije - Crna Gora je iskazala načelnu brigu i spremnost za suzbijanje dezertifikacije i ublažavanje posljedice suše potpisivanjem UN Konvencija o borbi protiv dezertifikacije u zemljama sa teškom sušom ili dezertifikacijom posebno u Africi. Saglasno principima i ciljevima nacionalnog i socijalnog razvoja, međunarodne saradnje i integracija, potrebno je donijeti Nacionalni plan borbe protiv dezertifikacije sa Akcionim planom. Cilj Nacionalnog plana, koji će biti u skladu sa UNCCD 10-godišnjom strategijom, je da identifikuje činioce koji doprinose dezertifikaciji i zagađivanju zemljišta, pri čemu je naglasak dat na sprovođenje preventivnih mjera (sprečavanje i/ili ublažavanje degradacije zemljišta), obnavljanje djelimično degradiranog zemljišta te melioraciji zemljišta zahvaćenih dezertifikacijom.

Strategija zaštite morske sredine uspostavlja nacionalnu politiku za crnogorsko zakonodavstvo za sprovođenje i usklađivanje sa Okvirnom direktivom o morskoj strategiji 2008/56/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 17. juna 2008. kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice u području politike morske sredine unutar kojeg države članice moraju preduzeti potrebne mjere za postizanje ili održavanje dobrog stanja u morskoj sredini najkasnije do 2020. godine. Temeljni ciljevi zaštite morske sredine, odnosno morskih voda su zaštita, očuvanje i omogućavanje oporavka morskih i obalnih ekoloških sistema te zaštita biološke raznovrsnosti, očuvanje zaštićenih područja u moru i ekološki značajnim područjima Europske unije NATURA 2000, smanjenje zagađenja u morskoj i obalnoj sredini i očuvanje, unaprjeđenje i ponovno uspostavljanje ravnoteže između ljudskih aktivnosti i prirodnih resursa u moru i na obalama. Za njihovo ostvarivanje donijeće se strategija koja se temelji na ekosistemskom pristupu upravljanja ljudskim djelatnostima.

Nacionalna strategija integralnog upravljanja obalnim područjem (NS IUOP CG) uspostavlja nacionalnu politiku za sprovođenje Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja Konvencije o zaštiti morske sredine i obalnog područja Sredozemlja (Barselonske konvencije), i doprinosi sprovođenju Marinske direktive (Directive 2008/56/EC) i Direktive o planiranju namjene mora (Directive 2014/89/EC), kao inicijative EU za razvoj integrisanog upravljanja obalnim područjima i planiranje namjene mora.

NS IUOP CG postavlja prioritetne ciljeve, mjere i smjernice za: integralno upravljanje kopnenim i morskim dijelom obalnog područja Crne Gore sa ciljem zaštite, očuvanja i omogućavanja oporavka i, gdje je to izvodljivo obnavljanja strukture i funkcije morskih i obalnih ekosistema; smanjenje zagađenja, odnosno opterećenja u morskoj i obalnoj sredini; očuvanje, unaprjeđenje i/ili ponovno uspostavljanje ravnoteže između ljudskih aktivnosti i prirodnih resursa u moru i na obali; održivog korišćenje prirodnih resursa, posebno prostora i mora, unaprjeđenja efikasnosti uprave na svim nivoima, itd. NS IUOP CG omogućava integraciju prostornih i razvojnih rješenja sa ciljem unaprjeđenja ekonomskih, socijalnih i performansi koje se odnose na životnu sredinu obalnog područja, te je s tim u vezi planiranje i uređenje prostora obalnog područja jezgro NS IUOP.

Vremenski period donošenja NSIUOP CG je do 2030. godine, a mjere se odnose na period do 2020. godine, kako bi se omogućilo kontinuirano usklađivanje sa ostalim strateškim dokumentima i ostavrenim napretkom u procesu sprovođenja same strategije. Po isteku ovog perioda biće integrirani ciljevi i mjere Marinske strategije sa NS IUOP CG.

INSTRUMENTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

U poglavlju V navedeni su instrumenti zaštite životne sredine, koji predstavljaju mehanizme zaštite i unaprjeđenja životne sredine. Primjenom instrumentata zaštite životne sredine doprinosi se realizaciji ciljeva održivog razvoja, odnosno održivom upravljanju životnom sredinom. U instrumente zaštite životne sredine spadaju strateška procjena uticaja na životnu sredinu, procjena uticaja na životnu sredinu, ocjena prihvatljivosti, odgovornost za štetu u životnoj sredini, granične vrijednosti zagađujućih materija i drugi standardi kvaliteta životne sredine, tehnički standardi zaštite životne sredine, integrisano sprečavanje i kontrola zagađivanja, sprječavanje i kontrola udesa koji uključuju opasne materije, prostorni planovi, sistem upravljanja životnom sredinom (EMAS), upotreba ekološkog znaka, finansijski instrumenti odnosno ekonomski podsticaji kao i drugi instrumenti zaštite životne sredine. Primjena instrumenata uređuje se posebnim propisima.

Definisano je, da se sprječavanje udesa odnosi na postrojenja u kojima ili putem kojih se, obavljanjem djelatnosti postrojenja opasne materije proizvode, prerađuju, skladište, nastaju kao nusprodukt u procesu proizvodnje, koriste kao sirovine u proizvodnji odnosno tehnološkom procesu, transportuju unutar postrojenja i/ili odlažu u svrhu proizvodnog procesa, odnosno mogu nastati prilikom velikog udesa. Takođe je propisana mogućnost i način uključivanja pravnih i fizičkih lica u Sistem upravljanja životnom sredinom - EMAS. Propisana je i mogućnost korišćenja ekološkog znaka koji se utvrđuje za proizvode i usluge namijenjene opštoj potrošnji, (uključujući i besplatne proizvode i usluge) koji u poređenju sa sličnim proizvodima i uslugama manje zagađuju životnu sredinu pri proizvodnji, plasmanu, prometu, potrošnji i odlaganju ili su dobijeni reciklažom otpada.

POSEBNE MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Posebne mjere zaštite životne sredine su mjere kojima se sprječava, smanjuje ili ublažava negativan uticaj određenih supstanci, procesa ili aktivnosti na segmente životne sredine a koje nijesu utvrđene posebnim propisima. Navedenu grupu čine dugotrajne organske

zagađujuće supstance i (POPs), azbest, živa, emisija CO₂ iz vozila, geološko skladištenje CO₂, prekogranični transport CO₂ radi skladištenja, skladištenje CO₂ kod termo-energetskih objekata.

Crna Gora je zemlja članica Stokholmske Konvencije o dugotrajnim organskim zagađujućim materijama (POPs hemikalija) od marta 2011. godine. POPs su hemijske supstance koje opstaju u životnoj sredini, bioakumuliraju se i predstavljaju rizik po zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu. Ove zagađujuće supstance prenose se preko međunarodnih granica daleko od izvora emisije, čak i u oblastima gdje nikad nisu bile korišćene ili proizvođene. Ovim poglavljem zabranjena je proizvodnja, stavljanje na tržište i upotreba, dugotrajnih organskih zagađivača (POPs hemikalija) u smješama ili kao sastavni dio proizvoda. Zabrana se ne primjenjuje na: supstance koje se upotrebljavaju za laboratorijska ispitivanja ili kao referentni standard i supstance koje se javljaju kao zagađenja u tragovima i čija je prisutnost u supstancama, smješama ili proizvodima nenamjerna.

Način praćenja ispuštanja POPsova u zemljište i vode, rokove za izradu izvještaja i način izrade inventara POPs propisuje Ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine. Ovim zakonom se takođe zabranjuje stavljanje u promet i upotreba azbestnih vlakana. Azbest se u prirodi nalazi u obliku vlaknastih silikata i to: krokidolit (plavi azbest), aktinolit, antrofilit, krizotil (bijeli azbest), amozit (smeđi azbest) i tremolit. Nalazi se u obliku dugih, tankih vlakana koja su vrlo rezistentna na toplotu i hemikalije, s toga su dobar elektro izolator. Takva svojstva dovela su ga u upotrebu za širok spektar proizvoda: od materijala koji su otporni na zapaljenje, zaštitu od trenja kod kočnica i kvačila, građevinskog materijala za podove, krovove, pregrade, toplotnu izolaciju i cementne cijevi. Zbog opasnosti po zdravlje i život ljudi (kancerogen je), azbest je sada zabranjen u brojnim državama. U nekim malim granama privrede se i dalje koristi, pod strogim oprezom i kontrolom, jer mu nema zamjenskog tehničkog materijala. Azbest je opasan ukoliko se u vazduhu nađe u obliku prašine.

U ovom dijelu Zakona su propisane zabrane izvoza metalne žive, cinabarita, živinog (I) hlorida, živinog (II) oksida i smjesa metalne žive s drugim supstancama, uključujući legure žive, s koncentracijom žive od najmanje 95 % masenog udjela. Takođe, propisano je da se zabrana ne primjenjuje na izvoz jedinjenja radi istraživanja i razvoja, u medicinske ili analitičke svrhe. Zabranjeno je miješanje metalne žive s drugim supstancama sa isključivom svrhom izvoza metalne žive.

Živa je prirodni metal koji je na sobnoj temperaturi u tečnom stanju, lako se kombinuje sa drugim metalima, pravilno se širi i skuplja pri temperaturnim promjenama. Obzirom na ove osobine, živa ima primjenu u mnogim proizvodima namijenjenim domaćinstvu, medicini i industriji. Iako živa ima tako raširenu primjenu, ne smije se zanemariti da je toksična i da može imati štetan uticaj po zdravlje ljudi. Trovanje živom uzrokuje smanjenje sposobnost vida, sluha, razgovora i hoda, promjene u ponašanju, depresiju, razdražljivost, nervozu i nesposobnost koncentracije.

U dijelu koji se odnosi na **emisiju ugljendioksida (CO₂) iz vozila** utvrđuje se obaveza za distributere novih putničkih automobila da potrošačima obezbijede jasne, nedvosmislene i vidljive informacije o potrošnji goriva i emisiji CO₂ koja potiče iz sagorijevanja goriva. Na ovaj način se potrošačima omogućava donošenje odluka u skladu sa politikom smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte i spriječavanja negativnih efekata klimatskih promjena.

Geološko skladištenje ugljendioksida (CO₂) je tehnologija čija je primjena još nedovoljno ispitana u pogledu mogućih negativnih efekata. Stoga se na nivou EU državama članicama ostavlja diskreciono pravo za primjenu ove tehnologije na svojoj teritoriji. Predlogom Zakona, u ovom članu se predlaže zabrana geološkog skladištenja CO₂ u Crnoj Gori zbog geomorfološke strukture koju karakteriše veoma porozni ljuti karst, kao i zbog izuzetne seizmičke osjetljivosti teritorije. Jedan od razloga za predlaganje ove odluke su opsežne i skupe studije kojima bi se utvrdila mogućnost primjene ove tehnologije.

U procesu pristupanja EU, iako se država odluči da ne primjenjuje tehnologiju geološkog skladištenja CO₂, ostatak odredbi direktive je neophodno prenijeti u nacionalno zakonodavstvo da bi se omogućila istraživanja upotrebe ove tehnologije.

Prekogranični transport ugljendioksida (CO₂)radi skladištenja usko je povezan sa prethodnim članom jer se uprkos odluci da se na teritoriji države ne vrši geološko skladištenje CO₂ može dozvoliti da se preko državne teritorije grade prekogranični sistemi (cjevovodi) za prenos CO₂. Ovim članom se utvrđuje nadležnost za izdavanje dozvola za izgradnju infrastrukture za skladištenje ugljendioksida (CO₂) koji gradi druga država, a koji bi eventualno prolazili preko teritorije Crne Gore.

Skladištenje CO₂ kod termo - energetske objekata - Termoenergetski objekti su prepoznati kao najveći emiteri CO₂ i stoga se prilikom izgradnje novih termoenergetskih objekata, u skladu sa propisima EU, operaterima nalaže obaveza da ispituju mogućnost kaptaze i skladištenja CO₂. Ova ispitivanja vrše se u sklopu izrade elaborata za procjenu uticaja na životnu sredinu što je i uređeno propisom iz ove oblasti.

PRAĆENJE STANJA ŽIVOTNE SREDINE

U ovom poglavlju uređeno je praćenje stanja životne sredine kojim je propisano da država u okviru svoje nadležnosti utvrđene zakonom obezbjeđuje kontinuiranu kontrolu i praćenje stanja životne sredine (monitoring), u skladu sa ovim i posebnim zakonima. Ovim zakonom utvrđeno je da je monitoring djelatnost od javnog interesa. Praćenje stanja životne sredine se sprovodi sistematskim mjerenjem, ispitivanjem kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja stanja životne sredine koje obuhvata praćenje prirodnih faktora, odnosno promjena stanja i karakteristika životne sredine, uključujući i prekogranični monitoring.

Praćenje stanja životne sredine obuhvata praćenje: biodiverziteta i stanja očuvanosti prirode; kvaliteta voda; morskog ekosistema; kvaliteta vazduha; sadržaja opasnih i štetnih materija u zemljištu; nivoa buke u životnoj sredini; nivoa nejonizujućih zračenja; nivoa radioaktivnosti u životnoj sredini; prirodnih pojava, odnosno praćenje i nadziranje meteoroloških, hidroloških, erozijskih, seizmoloških, i drugih geofizičkih pojava; uticaja značajnih sektora (sektorskih politika) na segmente životne sredine; tokova upravljanja otpadom; emisija zagađujućih materija u vazduh; emisija gasova sa efektom staklene bašte; i dr.

Praćenje stanja životne sredine podrazumijeva nacionalni monitoring, monitoring jedinica lokalnih samouprava i monitoring koji sprovodi zagađivač. Nacionalni monitoring se vrši na osnovu godišnjeg Programa nacionalnog monitoringa kojeg priprema Agencija, a donosi ga Vlada. Agencija planira i organizuje nacionalni monitoring. Za neposredno sprovođenje nacionalnog monitoringa Agencija određuje jednu ili više nacionalnih referentnih laboratorija za pojedine segmente životne sredine. Nacionalna referentna laboratorija bira

se na osnovu javnog poziva koji raspisuje Agencija. Rješenje o određivanju nacionalne referentne laboratorije izdaje se na period do četiri godine, jer se akreditacije o ispunjenosti opštih i posebnih uslova koje moraju da ispunjavaju laboratorije, izdaju takođe na isti vremenski period.

Važno je ukazati da program monitoringa kvaliteta površinskih, podzemnih i voda za kupanje sprovodi organ uprave nadležan za hidrometeorološke poslove, a program monitoringa kvaliteta voda za piće sprovodi organ uprave nadležan za poslove zdravlja, u skladu sa posebnim propisima, dok program monitoringa za praćenje stanja biodiverziteta sprovodi Agencija.

Pravno lice i preduzetnik koje je korisnik postrojenja koje zagađuje ili može uzrokovati zagađenje životne sredine dužno je da sprovodi monitoring, u skladu sa posebnim propisima. Podatke utvrđene monitoringom zagađivač je dužan da dostavi nadležnom organu jedinice lokalne samouprave na čijoj je teritoriji lociran i Agenciji. Zagađivač planira i obezbjeđuje finansijska sredstva za obavljanje monitoringa.

Pored rezultata nacionalnog monitoringa, podaci dobijeni monitoringom koje sprovodi zagađivač su važni, jer se prije svega isti moraju uzeti u obzir prilikom izrade prostorno planske dokumentacije, kreiranja industrijske zone, kontinuiranog praćenja uticaja aktivnosti operatera na segmente životne sredine, u cilju određivanja adekvatnih mjera zaštite, valorizacije resursa, što u konačnom ima za cilj unaprijeđenje stanja životne sredine i zdravlja ljudi.

Na osnovu rezultata mjerenja i prikupljenih podataka realizacijom Programa monitoringa životne sredine, Agencija priprema Informaciju o stanju životne sredine Crne Gore, u kojoj se daje ocjena ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori.

IZVJEŠTAVANJE O STANJU ŽIVOTNE SREDINE

Pitanje izvještavanja o stanju životne sredine uređeno je Izvještajem o stanju životne sredine, Izvještajem o stanju životne sredine jedinice lokalne samouprave, kao i Izvještavanjem prema Evropskoj komisiji.

Ovim poglavljem je utvrđeno da Agencija za period od četiri godine, izrađuje Izvještaj o stanju životne sredine Crne Gore. Izvještaj o stanju životne sredine se izrađuje na osnovu Nacionalne liste indikatora. Za potrebe izrade Izvještaja nadležne institucije su dužne da dostavljaju podatke u skladu sa Nacionalnom listom indikatora. Takođe, na lokalnom nivou jedinice lokalne samouprave, na period od četiri godine sačinjavaju Izvještaj o stanju životne sredine.

Podatke o stanju životne sredine, informacije o sprovođenju propisa, programa i planova iz oblasti životne sredine i ostale relevantne informacije, dostavljaju se nadležnim tijelima EU, u formi, rokovima i na način propisan posebnim propisima, odnosno propisima EU.

INFORMACIONI SISTEM ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

U ovom poglavlju propisano je da se radi efikasnog identifikovanja, klasifikovanja, obrade, praćenja i evidencije prirodnih vrijednosti i upravljanja životnom sredinom uspostavlja i vodi informacijski sistem zaštite životne sredine, koji vodi Agencija. Takođe, radi praćenja kvalitativnih i kvantitativnih promjena u životnoj sredini i preduzimanja mjera zaštite u životnoj sredini, vodi se katastar zagađivača, koga takođe vodi Agencija. Propisana je obaveza dostavljanja podataka, tako da su svi subjekti zaštite životne sredine dužni da na zahtjev Agencije dostavljaju podatke i informacije za potrebe vođenja informacionog sistema.

Nacionalna infrastruktura za prostorne informacije obezbjeđuje čuvanje podataka o prostoru, njihovu dostupnost i održavanje na odgovarajućem nivou; mogućnost dosljednog kombinovanja prostornih podataka iz raznih izvora i njihovu razmjenu između više korisnika i aplikacija, mogućnost razmjene podataka prikupljenih na jednom nivou državne uprave sa drugim organima državne uprave; lako pronalaženje raspoloživih podataka, procjenu njihove podobnosti za određenu svrhu kao i poznavanje važećih uslova za njihovo korišćenje. Cilj INSPIRE direktive je definisanje osnovnih pravila usmjerenih ka uspostavljanju infrastrukture prostornih informacija u Evropskoj uniji za potrebe ekoloških politika i potrebe politika i aktivnosti koje mogu imati uticaj na životnu sredinu.

INFORMISANJE JAVNOSTI, UČEŠĆE JAVNOSTI I ZAJNTERESOVANE JAVNOSTI I PRISTUP PRAVOSUĐU U PITANJIMA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

U cilju usklađivanja odredbi zakona sa Arhuskom konvencijom, ovim Poglavljem je uređeno pitanje informisanja javnosti, učešća javnosti i pristup pravosuđu u oblasti životne sredine. Tako je utvrđeno da su organi vlasti dužni da obezbijede u okviru svoje nadležnosti redovno objavljivanje informacija o životnoj sredini u skladu sa ovim zakonom, putem dostupnih elektronskih baza podataka ili putem drugih odgovarajućih sredstava informisanja. Informacije moraju biti ažurne, tačne i uporedive.

U slučajevima neposredne opasnosti za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu organi vlasti su dužni da bez odlaganja obavijeste javnost putem sredstava javnog informisanja ili na drugi odgovarajući način, bez obzira da li su te opasnosti uzrokovane ljudskom djelatnošću ili prirodnim pojavama. Takođe, je propisana obaveza da su organi vlasti i zagađivači dužni da odmah po saznanju, bez odlaganja, da obavijeste javnost o prekoračenjima propisanih graničnih vrijednosti emisija u životnoj sredini.

Ovim zakonom je utvrđeno da ukoliko se radi o zahtjevu za informacijom koja se odnosi na faktore kao što su supstance, energija, buka, zračenje, radijacija uključujući i radioaktivni otpad, emisije i druga ispuštanja u životnu sredinu, organi vlasti se dužni, ako su dostupne takve informacije, informisati podnosioca zahtjeva o: mjestu gdje se mogu pronaći, kao i mjernim postupcima, metodama analiza, uzorkovanja, prethodne obrade uzoraka korišćenih u prikupljanju podataka, ili o odgovarajućim standardizovanim postupcima koji su korišćeni.

U cilju obezbjeđivanja učešća javnosti u pitanjima zaštite životne sredine, propisano je da su nadležni organi za poslove zaštite životne sredine dužni da blagovremeno obavještavaju javnost i zainteresovanu javnost o postupcima odlučivanja u pitanjima životne sredine, u skladu sa posebnim propisima.

Što se tiče ostvarivanja prava na pravnu zaštitu utvrđeno je da zainteresovana javnost, kao stranka ima pravo da pokreće postupak preispitivanja odluke pred nadležnim organom podnošenjem žalbe, odnosno pravo podnošenja tužbe nadležnom sudu u skladu sa posebnim propisima.

SPROVOĐENJE MEĐUNARODNIH UGOVORA IZ OBLASTI ŽIVOTNE SREDINE

Za sprovođenje potvrđenih međunarodnih ugovora iz oblasti životne sredine Ministarstvo imenuje kontakt osobe iz reda zaposlenih u Ministarstvu nadležnog za poslove životne sredine. Takođe utvrđeno je da se predstavnici organa uprave i organa državne uprave mogu imenovati u radna tijela međunarodnih ugovora na predlog ovog Ministarstva, kao i da su dužni da o sastancima kojima prisustvuju i naročito zaključcima iz kojih nastaju obaveze za državu, dostavljaju izvještaje kontakt osobi za određeni međunarodni ugovor.

Lista kontakt osoba za potvrđene međunarodne ugovore redovno se ažurira i objavljuje na internet stranici Ministarstva.

FINANSIRANJE

U ovom poglavlju uređeno je pitanje finansiranja zaštite životne sredine gdje država, odnosno jedinica lokalne samouprave, u okviru svojih ovlašćenja obezbjeđuje finansijska sredstva za podsticanje zaštite i unapređivanja životne sredine. Sredstva za finansiranje zaštite životne sredine (namjenska sredstva) obezbjeđuju se iz: državnog budžeta, budžeta jedinice lokalne samouprave, sredstava eko-naknada, međunarodnih i domaćih kredita, donacija i pomoći, instrumenata, programa i fondova Evropske unije, Ujedinjenih nacija i međunarodnih organizacija, stranih ulaganja namijenjenih zaštiti životne sredine, kao i iz ostalih izvora finansiranja. Navedena namjenska sredstva uplaćuju se u državni budžet na poseban podračun (ekološki račun) i koriste se za očuvanje, zaštitu i unapređivanje stanja životne sredine u skladu sa strategijama, programima i planovima.

Jedinica lokalne samouprave može, iz okvira svojih prava i dužnosti, propisati naknadu za zaštitu i unapređivanje životne sredine u skladu sa svojim potrebama i specifičnostima. Prikupljena sredstva po osnovu ovih naknada moraju se namjenski iskoristiti za zaštitu i unapređenje životne sredine na teritoriji jedinice lokalne samouprave.

NADZOR

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo i drugi nadležni organi državne uprave, u skladu sa zakonom. Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši organ uprave nadležan za inspekcijske poslove preko nadležnih inspekcija, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor. Takođe su propisana ovlašćenja, kao i prava i obaveze ekološkog, geološkog i tržišnog inspektora.

KAZNENE ODREDBE

Ovim poglavljem propisane su novčane kazne za pravno lice, odgovorno lice u pravnom licu i preduzetnika.

ZAVRŠNE ODREDBE

U završnim odredbama utvrđeno je da će se podzakonski propis za sprovođenje ovog zakona donijeti u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Dalje, utvrđeno je da će početkom primjene ovog zakona prestati da važe odredbe Zakona o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore" br. 48/08, 40/10, 40/11), kao i da će isti početi sa primjenom osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Za sprovođenje ovog Zakona, redovno se planiraju i obezbjeđuju sredstva iz budžeta Crne Gore za sprovođenje nacionalnog monitoringa, što je i utvrđeno u Izvještaju o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa - RIA obrazac, u poglavlju Procjena fiskalnog uticaja. Procjena finansijskih sredstava planira se na godišnjem nivou.

Važno je ukazati da se sredstva prikupljenja od naknada zbog zagađivanja životne sredine po principu zagađivač plaća - eko-naknada, predstavljaju prihod budžeta Crne Gore i uplaćuju se na poseban podračun (ekološki račun) koji se koristi za očuvanje, zaštitu i unaprjeđivanje stanja životne sredine.